

Univerzita Palackého v Olomouci
Právnická fakulta

Zuzana Hanelová

Ústavní vývoj Nizozemských Antil

Diplomová práce

Olomouc 2016

„Prohlašuji, že jsem uvedenou diplomovou práci na téma Ústavní vývoj Nizozemských Antil vypracovala samostatně a citovala jsem všechny použité zdroje.

V Olomouci dne 31. 3. 2016

Zuzana Hanelová“

„Rovnocennost není to stejné jako rovnost.“

VAN ROMONDT, Alice & kol. (Ed.). *Gedenkboek 50 jaar statuut : een Koninkrijksbundel*. Zutphen: Walburg Pers, 2005. 1. vydání, s. 386.

Poděkování

Tímto bych chtěla velice poděkovat panu JUDr. Jaroslavovi Sovinskému, Ph.D., za cenné rady, připomínky a odborné vedení při psaní této diplomové práce.

Obsah

Úvod.....	7
1 Nizozemské království	10
1.1 Základní pojmy.....	10
1.2 Historie karibské oblasti Nizozemského království.....	10
1.3 Vznik Nizozemského království.....	11
1.4 Charakteristika Statutu Nizozemského království.....	13
1.5 Struktura Statutu Nizozemského království.....	14
1.6 Současná povaha Nizozemského království dle Statutu.....	15
1.6.1 Personální a reálná unie.....	15
1.6.2 Konfederace.....	16
1.6.3 Federace.....	18
1.6.4 Unitární stát	21
1.6.5 Nizozemské království jako celek.....	23
1.7 Orgány Nizozemského království.....	25
1.8 Problematika občanství.....	26
1.9 Pozice v Evropské Unii.....	26
2 Karibské oblasti Nizozemského království.....	28
2.1 Historické souvislosti.....	28
2.2 Země Nizozemského Království v karibské oblasti.....	29
2.2.1 Ústavy jednotlivých karibských zemí.....	30
2.2.2 Zákonodárné orgány	31
2.2.3 Orgány moci výkonné.....	32
2.2.4 Orgány soudní.....	34
2.2.4.1 Společný soudní dvůr a soudy první instance.....	34
2.2.4.2 Zvláštní senáty.....	35
2.2.4.3 Ústavní soud Svatého Martina	35
2.2.5 Další významné orgány	35
2.2.5.1 Poradní rada.....	36
2.2.5.2 Účetní dvory	36
2.2.5.3 Sociálně-ekonomická rada	37
2.2.5.4 Další kontrolní a poradní orgány.....	38
2.3 Zvláštní správní orgány Karibského Nizozemska.....	38

2.3.1	Orgány ostrovů BES	40
2.3.1.1	Ostrovní rada.....	40
2.3.1.2	Výkonná rada.....	40
2.3.1.3	Hejtman.....	41
2.3.1.4	Královský zástupce	42
2.3.1.5	Kolegium finančního dozoru	42
2.3.1.6	Ombudsman	42
	Závěr.....	44
	Souhrn.....	53
	Summary.....	54
	Klíčová slova.....	55
	Key words	55

Úvod

Ve své diplomové práci, nesoucí název Ústavní vývoj Nizozemských Antil, bych se ráda věnovala vývoji této části Nizozemského království, která doznala v roce 2010 na základě poslední revize Statutu Nizozemského království z ústavodárného hlediska zásadní změny. Pod pojmem Nizozemské Antily se rozumí souhrnné označení pro karibskou oblast, sestávající ze šesti ostrovů, které se nacházely, až na krátké období britské nadvlády, pod nizozemským područím již od dob kolonizace. Toto území pochopitelně procházelo změnami, nicméně ty největší ústavní přeměny ohledně jeho postavení se odehrály až v období od druhé poloviny dvacátého století do roku 2010, kdy tento útvar *de iure* zanikl. Právě na toto časové období bych se chtěla ve své práci zaměřit.

Toto téma jsem si zvolila z důvodu svého studijního zaměření na Filozofické fakultě, kde jsem absolvovala bakalářské studium nederlandistiky, jakož i z důvodu svého osobního trvalého zájmu o oblast veřejného práva, zejména pak o odvětví práva mezinárodního a práva ústavního, konkrétně právní komparatistiky. Dalším důvodem byl fakt, že jsem dosud nenarazila v českém jazyce na publikaci, která by se věnovala tomuto tématu uceleně.

Obsahem mé práce bude zejména analýza základních ústavních dokumentů Nizozemského království, tedy Nizozemska a jeho jednotlivých karibských částí včetně popisu základních ústavodárných orgánů karibských částí.

Ve své práci si kladu za výzkumnou otázku vyjasnění svazku v Nizozemském království na základě analýzy jeho jednotlivých prvků, ze kterých se skládaly a určení, zda se jedná o stát unitární, federaci, konfederaci, či o jiné ústavní uspořádání. Vyjadřuji se i k možnosti existence Nizozemského království ve formě personální či materiální unie. Další výzkumnou otázkou je pak problematika struktury orgánů v karibské oblasti a způsob, jakým vystupují tyto orgány ve vnějších a vnitřních svazcích, a zda a do jaké míry jsou nahrazovány v takovémto jednání orgány evropské části nebo nikoliv.

Poslední výzkumnou otázkou je pak vyjasnění situace, zde dnem 10. října 2010, kdy došlo k definitivnímu rozpadu Nizozemských Antil a revizi uspořádání Nizozemského království, doznala tato oblast i jiných změn v oblasti změny pravomocí a podařilo se zvýšit rovnováhu v rámci celku, nebo zda se jednalo o reorganizaci pouze takového charakteru, která sice znamenala změnu statutu země, ale v důsledku nesnížila demokratický deficit. Hlavním cílem je tak objasnění uspořádání Nizozemského království s fokusem na karibskou oblast, zejména pak na poslední ústavní změny v rámci nejvyšších ústavněprávních dokumentů s využitím historicko-kulturních souvislostí dané oblasti.

Moje práce se sestává ze dvou hlavních částí. V první části se věnuji zejména historickému pozadí při přijetí Statutu, jakož i jeho analýze a vztahu mezi Nizozemským královstvím a jeho částmi, přičemž nejobsáhleji je pojednáno ohledně charakteristiky svazku. Nevynechána není ani otázka občanství v rámci Nizozemského království a otázka občanství evropského v rámci členství v Evropské Unii.

Druhá část se pak věnuje orgánům karibské části, přičemž je rozdělena na podkapitolu, která se věnuje pouze ostrovům se zvláštním statutem v rámci Nizozemského království, tj. Sábě, Bonaire a Svatému Eustachu a druhou část, která analyzuje karibské země Nizozemského království, jež jsou součástí přímého svazku tj. Arubu, Curaçao a Svatého Martina. Tato část popisuje jednotlivé orgány těchto částí, jejich pravomoci a vymezení vůči ostatním orgánům, jakož i možnost vlastního zákonodárství.

Za svou hypotézu si kladu, že Nizozemské království je v podstatě unitárním decentralizovaným státem, kdy jeho jednotlivým karibským částem byla svěřena pouze určitá forma autonomie, která je rozličná v závislosti na míře osamostatnění dotyčného celku, přičemž vychází z historicko-kulturních souvislostí. Toto uspořádání je pak výsledkem dekolonizačního procesu na jedné straně, a vyhovění požadavkům karibských oblastí na možnost seberealizace a určení na straně druhé.

S tím souvisí i má druhá hypotéza, kdy se domnívám, že na základě toho, že se jedná o unitární stát, byla karibským oblastem svěřena pouze omezená míra záležitostí a většina pravomocí je tak soustředěna buď v rukách orgánů Nizozemského království, nebo evropské části Nizozemska.

Mou poslední hypotézou je teze, že v rámci změny Statutu v roce 2010 nedoznala správa karibské oblasti velkých změn, a změna jejich statutu byla pouze čistě formální, bez toho aniž by došlo k velkým změnám v oblasti organizace celku.

Ke zpracování své práce jsem z velké části využila zahraniční zdroje, dostupné v knižní a elektronické podobě, které jsou uvedeny v bibliografii na konci práce. Vzhledem ke zvolenému tématu byla většina mých zdrojů vztahující se k Nizozemskému království a jeho jednotlivým částem dostupná pouze v jazyce nizozemském a anglickém, ke zpracování obecných ústavních otázek a ústavněprávní komparistiky jsem pak použila zdroje psané v českém a německém jazyce. Texty příslušných zákonů mi byly dostupné ve své nejaktuálnější podobě ve formě elektronické na oficiálních internetových stránkách zákonodárství Nizozemského království, jakož i v knižní komentované formě.

Další výzkum v této oblasti by bylo možno zaměřit směrem komparace ústavního vývoje ve vztahu k bývalým koloniálním oblastem Nizozemského království, které se oddělily již dříve,

tj. část Indonésie a oblast Surinamu, která sice byla v době přijetí Statutu součástí celku, nicméně se následně jakožto první ze zemí úplně osamostatnila a vzhledem k omezenému rozsahu této práce nemůže být o těchto částech pojednáno. Otázkou dalšího výzkumu by mimo jiné mohla být i úprava orgánů Nizozemského království *de lege ferenda*.

1 Nizozemské království

1.1 Základní pojmy

Nizozemsko, Holandsko, Nizozemí či Nizozemské království. Při jakékoliv rešerši ohledně malé země nacházející se na pobřeží Severního moře lze narazit na několik různých pojmenování, která si kladou za cíl označit totožnou oblast. Faktem ovšem zůstává, že málokteré pojmenování, které se takto v médiích objeví, je i označením správným.

Nizozemské království je svazkem několika subjektů, které se skládají z několika částí, a to z Nizozemska, které představuje část evropskou, z Karibského Nizozemska a ze samostatných karibských oblastí, kterými jsou Aruba, Curaçao a Svatý Martin.¹ O povaze Nizozemského království a tohoto svazku budiž pojednáno později.

Oproti tomu pojem Nizozemí vychází z historických souvislostí a zahrnuje mimo oblasti evropského Nizozemska i část Belgie, přičemž je dodnes živý v několika jazycích, např. ve francouzštině, která užívá pro evropskou část Nizozemského království označení *Pays-Bas*. Pojem Holandska je pak termín, který se týká pouze dvou ze třinácti provincií Nizozemského království, a to konkrétně Severního Holandska a Jižního Holandska, v jejichž oblasti je situováno jednak hlavní město Amsterdam, nejvýznamnější přístav státu Rotterdam a hlavní sídlo státních institucí Haag.² Při odkazování na konkrétní část Nizozemského království, provincii či jiné území je tedy třeba mezi těmito pojmy rozlišovat.

1.2 Historie karibské oblasti Nizozemského království

Novodobé dějiny šesti ostrovů se začaly psát v období zámořských cest do oblasti současného amerického kontinentu, kdy ostrovy byly objeveny španělskými dobyvateli. Nicméně v době rozmachu koloniálních velmocí se dostaly ostrovy do hledáčku Západoindické obchodní společnosti, které vyhovovala výhodná poloha ostrovů a rozhodla se je využívat za obchodními účely, a ostrovů se tak zmocnila za použití vojenské síly.³

V průběhu sedmnáctého století se podařilo Nizozemce pod nátlakem francouzských a britských armád na krátko vytlačit z jejich pozic, nicméně již za sedm let bylo území

¹ PRAKKE, Lucas. KORTMANN, Constantijn. (Ed.) *Constitutional Law of 15 EU Member States*. The Kingdom of the Netherlands. 1. vydání, Deventer: Kluwer, 2004, s. 593.

² SOCHOREK, Radim. *Jaký je rozdíl mezi Nizozemím, Nizozemskem a Holandskem?* [online]. 28. ledna 2006 [cit. 1. února 2016]. Dostupné na <<http://www.sochorek.cz/cz/pr/blog/1138443789-jaky-je-rozdil-mezi-nizozemim-nizozemskem-a-holandskem.htm>>.

³ VAN ALLER, H.B. *Van kolonie tot koninkrijksdeel : de staatkundige geschiedenis van de Nederlandse Antillen en Aruba van 1634 tot 199*. 1. vydání. Groningen: Wolters Noordhoff bv Groningen:1994, str. 21.

Nizozemskému království v rámci Londýnské konvence navráceno. Ostrovy tak zůstaly až do roku 1954, kdy byl přijat Statut, součástí nizozemského koloniálního panství.⁴

1.3 Vznik Nizozemského království

Základy Nizozemské království byly vybudovány původně na jeho evropské části, tj. Nizozemsku, které původně vzniklo v roce 1579 jakožto konfederace sedmi provincií.⁵ Základním konstitučním dokumentem, který oficiálně zakotvil první ústavní pravidla⁶, se stal dokument militární Utrechtské Unie, která se zformovala za účelem boje proti Španělům, přičemž jej doplnila následně Münsterská smlouva z roku 1648 a Deklarace nezávislosti, z roku 1581.⁷

Uzavřením této vojenské smlouvy mezi provinciemi došlo k dovršení definice státu, ke kterémužto je nutno naplnění tří prvků, a to prvku teritoriálního, personálního a formálně mocenského, což představuje obyvatelstvo nebo národ obývající určité území a podléhající politické a právní organizaci moci.⁸

Uznání na mezinárodním poli jakožto státního suveréna a získání dalšího pojmového znaku⁹ se dostalo dle Haagské úmluvy zrevidované Batávské republiky ze strany Francie v roce 1795.¹⁰ Republika ovšem neměla dlouhého trvání a již zanedlouho se dostal pod francouzskou taktovkou do jejího čela monarcha z rodu Oranje-Nassau. Unie sjednocených nízkých zemí se tak stala v roce 1815 oficiálním královstvím. Již o patnáct let později ovšem využila belgická část nepokojů ve Francii, a zorganizovala povstání, kterému se dostalo jasného uznání na mezinárodní scéně a dalo vzniknout Belgickému státu.¹¹

Druhá světová válka zanechala svou citelnou stopu nejenom v Evropě, zásadním způsobem ovlivnila i dění v koloniálních oblastech evropských mocností, které doznaly zanedlouho poté výrazné proměny.¹² Situace v nizozemských koloniích se stala dramatictější, což vedlo nejprve k odtrhnutí nizozemských držav v oblasti Indonésie a k následné revizi karibských vztahů v rámci Nizozemského království, které nakonec byly vtěleny do Statutu Nizozemského království (*Statut voor het Koninkrijk der Nederlanden*).

⁴ OOSTINDIE, Gert. KLINKERS, Inge. *Gedeeld Koninkrijk : De ontmanteling van de Nederlandse Antillen en de vernieuwing van de trans-Atlantische relaties*. 1. vydání. Amsterdam: Amsterdam University Press, 2011, str. 23.

⁵ PRAKKE, Lucas. KORTMANN, Constantijn. (Ed.) *Constitutional Law of 15 EU Member States*. The Kingdom of the Netherlands. 1. vydání, Deventer: Kluwer, 2004, s. 591.

⁶ HERINGA, A. W. *Staatsrecht*. 6. vydání. Den Haag: Boom Basics, 2014, s. 27.

⁷ PRAKKE, Lucas. KORTMANN, Constantijn. (Ed.) *Constitutional Law of 15 EU Member States*. The Kingdom of the Netherlands. 1. vydání, Deventer: Kluwer, 2004, 591.

⁸ KLÍMA, Karel. *Teorie veřejné moci (vládnutí). Stát jako fenomén*. Praha: ASPI Publishing, 2006, s. 104

⁹ HERINGA, A. W. *Staatsrecht*. 6. vydání. Den Haag: Boom Basics, 2014, 2.

¹⁰ PRAKKE, Lucas. KORTMANN, Constantijn. (Ed.) *Constitutional Law of 15 EU Member States*. The Kingdom of the Netherlands. 1. vydání, Deventer: Kluwer, 2004, 591.

¹¹ Tamtéž, s. 75

¹² Tamtéž, s. 592

Statut Nizozemského království tak vznikl jako důsledek dekolonizačního procesu, který si kladal za cíl nově institucionalizovat systém, a nikoliv jako prostředek takového procesu¹³ Dalším odůvodněním tohoto kroku měla být snaha o demokratizaci dosavadního vztahů a legitimizace veřejné moci.¹⁴

„*Veřejná moc, která je dovozená od všeobecného konsensu obyvatelstva, chrání individuální práva obyvatel, a to dokonce i ve vztahu ke sobě samé a dále počítá s pravidelným potvrzováním své legitimovanosti volbami, je mocí demokratickou.*“¹⁵

Připustíme-li jako možnou teorii, že je Nizozemské království federací, tak došlo k jeho právnímu vzniku na základě disociace dosud unitárního státu na čtyři části, jejichž rovnocennost byla alespoň minimálně formálně zakotvena.¹⁶ Tato rovnocennost ovšem nemá rozhodně znamenat, že by státy byly sobě rovné.¹⁷ Dle Saleha je takováto rovnost vzhledem k markantním rozdílům mezi jednotlivými zeměmi vyloučena a je nutné ji spatřovat zejména v nemožnosti jednostranně ukládat povinnosti v rámci svěřené autonomie a v možnosti vyjadřovat se k záležitostem svěřených do pravomoci Nizozemského království.¹⁸

Zde je nutné poznamenat, že vystupuje do popředí charakteristika Statutu jakožto právního dokumentu. Jellinek stanoví, že federace vzniká na základě ústavního pořádku, nikoliv smluvního a vylučuje možnost, že by se do té doby unitární stát mohl přeměnit ve federaci na základě jiného dokumentu, nežli ústavního dokumentu federativní povahy. Mezinárodní smlouvy ohledně ústavní povahy budoucí federace tak přichází v úvahu pouze, pokud by budoucí členské státy byly dosud státy nezávislými, což nelze aplikovat na stav Nizozemského království.¹⁹ Výslovně nemožné je pak založení federace na základě právního pořádku pouze jedné ze zemí.²⁰

Pokud by však byla platná hypotéza, že Nizozemské království vždy bylo a zůstalo unitárním státem, byť i netypickým a s federálními prvky, platilo by, že v ústavním vývoji státu nedošlo k diskontinuitě a přijetím Statutu tak došlo pouze k decentralizaci státu a delegaci pravomocí.

¹³ KLÍMA, Karel. *Ústavní právo*. 3. vydání, Plzeň: Aleš Čeněk, 2006, s. 52.

¹⁴ CROES, Antonito Gordiano. *De herdefiniëring van het Koninkrijk*. Nijmegen : Wolf Legal Publishers, 2006, s.

7.

¹⁵ KLÍMA, Karel. *Teorie veřejné moci (vládnutí)*. Formy vládnutí. Praha: ASPI Publishing, 2006, s. 22

¹⁶ Wet van 28 October 1954, Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden, ve znění pozdějších předpisů

¹⁷ ROGIER, L. J. J. *Beginselen van Caribisch Staatsrecht*. 1. vydání, Den Haag: Boom Juridische Uitgevers, 2012, s.

38.

¹⁸ SALEH, J. M. *Constitutionele en rechtsstatelijke verhoudingen in de landen van het Koninkrijk, in het bijzonder in de Caribische delen van het Koninkrijk*. Nijmegen: Wolf Legal Publishers, 2011, s. 22.

¹⁹ KLÍMA, Karel. *Teorie veřejné moci (vládnutí)*. Formy vládnutí. Praha: ASPI Publishing, 2003, s. 156.

²⁰ JELLINEK, Georg. *Allgemeine Staatslehre*. 3. vydání. Darmstadt: Wissenschaftliche Buchgesellschaft, 1960, s. 774.

Aby bylo možné správně vyjasnit povahu Nizozemského království jako celku, je nutné nejprve vyjasnit otázku, jakým druhem dokumentu Statut vlastně je, a zda je možné jej považovat za Ústavu dle některé z definic ústavy, zakotvené právní teorií.

1.4 Charakteristika Statutu Nizozemského království

Přijetí Statutu znamenalo počátek procesu demokratizace v koloniální oblasti, jejíž status se po vstoupení dokumentu v platnost, nesl nově ve znamení doby postkoloniální.

Statut zakotvil vznik tří nezávislých zemí v rámci Nizozemského království, které byly oprávněny spravovat své vlastní záležitosti, dobrovolně kooperovat a podílet se na správě společných záležitostí v rámci jejich nově získané autonomie.²¹

*Autonomie je zvláštním statusem území ve státu, nebo zvláštní teritoriální jednotkou s příslušným statutem, jíž je určena možnost více či méně samostatně rozhodovat o vnitřních otázkách mimo (vedle) pravomoci státu jako celku, do jehož rámce tato autonomní jednotka náleží.*²²

V době vydání svého vydání se jednalo o první dokument, který systematicky upravoval vztah karibské části, kterážto do té doby byla zpravována několika rozličnými úpravami.²³ Úprava tehdejšího Statutu zahrnovala v době svého vydání i oblasti Surinamu, který získal nezávislost a oddělil se od Nizozemského království až později²⁴ Nicméně vzhledem k tomu, že nedošlo k osamostatnění států, nestal se Statut manifestem nezávislosti země, jak bývá typické pro moderní demokratické ústavní dokumenty.²⁵ Za nestandardní lze považovat i fakt, že Statut nebyl v průběhu dvacátého století až na malé výjimky měněn, což patří rovněž k typickým znakům prvních ústavněprávních dokumentů.²⁶

Je však nezbytné zdůraznit, že již v době svého vydání byl a do dnešního dne i zůstal Statut nadřazen jednotlivým Ústavám všech zemí, čímž se rozumí Ústava Nizozemska (*Grondwet*) a odpovídající dokumenty stejné právní síly karibských oblastí, která nahrazují v zemích odlišných od Nizozemska Ústavu (*Staatsregeling*).²⁷ Jedná se o významný aspekt, který se dále projevuje

²¹ OOSTINDIE, Gert. KLINKERS, Inge. *Decolonising the Carribean. Dutch Policies in a Comparative Perspective*. Amsterdam: Amsterdam University Press, 2003, s. 85.

²² KLÍMA, Karel. *Teorie veřejné moci (vládnutí)*. Stát. Praha: ASPI Publishing, 2003, s. 158.

²³ OOSTINDIE, Gert. KLINKERS, Inge. *Decolonising the Carribean. Dutch Policies in a Comparative Perspective*. Amsterdam: Amsterdam University Press, 2003, s. 59.

²⁴ PRAKKE, Lucas. KORTMANN, Constantijn. (Ed.) *Constitutional Law of 15 EU Member States. The Kingdom of the Netherlands*. 1. vydání, Deventer: Kluwer, 2004, s. 592

²⁵ KLÍMA, Karel. *Teorie veřejné moci (vládnutí)*. Stát. Praha: ASPI Publishing, 2003, s. 130

²⁶ OOSTINDIE, Gert. KLINKERS, Inge. *Decolonising the Carribean. Dutch Policies in a Comparative Perspective*. Amsterdam: Amsterdam University Press, 2003, s. 65.

²⁷ MINCKE, Wolfgang. *Einführung in das niederländische Recht. 2. Teil: Öffentliches Recht*. 1. vydání. München: C. H. Beck München, 2002, s. 18.

zejména v zákonodárném procesu na královské úrovni. Statut však není nositelem bezvýjimečné charakteristiky absolutní přednosti, neboť ta může být dána ustanovením mezinárodních smluv.²⁸

Možnost zemí situovaných v Karibiku změnit své tzv. ústavy ovšem není neomezená. Článek 44 zakotvuje taxativně okruh záležitostí, k jejichž účinnosti je mimo přijetí zákonodárným orgánem země ve stanovené formě nutný i souhlas vlády Nizozemského království.

Statut tedy stojí v zákonné hierarchii na jejím špici, jak je typické pro ústavy, přičemž lze konstatovat, že nese jistou míru obecnosti, neboť odkazuje na další právní prameny, které jej konkretizují.²⁹ Statut upravuje zásadní otázky, které bývají řazeny pod typické obsahy ústavy, mezi něž patří charakter státu, organizace státní moci a členění státu. Statut vytváří právní základ pro celé Nizozemské království, přičemž obsahuje především ústavní normy zřizující.³⁰

Ačkoliv tedy Statut nenese formální označení ústavy, lze jej považovat nejenom za pramen ústavní povahy pro jednotlivé země, ale i za takzvanou ústavu Nizozemského království jako celku, vzhledem k jeho zařazení, obsahu a typické struktuře.³¹ Jak ovšem zdůrazňuje Croes, jedná se ústavní dokument spíše hybridního charakteru, který záměrně ponechává velký prostor pro interpretaci soudní.³² Ústavu Nizozemského království navíc formuje Statut společně s Ústavou Nizozemska, na kteroužto Statut hojně odkazuje a přenechává jí úpravu.³³

1.5 Struktura Statutu Nizozemského království

Statut Nizozemského království uvádí preambule, která odkazuje na rovnocennost zemí v Nizozemském království a na den, kdy došlo ke vzniku určitých zemí, popřípadě kdy z Nizozemského království vystoupily, jak se tomu stalo v případě Surinamu. Preambule zmiňuje dobrovolnost svazku, což v době jejího vzniku mělo za účel zdůraznit fakt, že země opakovaně vyjádřily výslovně, že si nepřejí samostatnost, pouze získání určité fáze autonomie.³⁴

Samostatný Statut je pak rozdělen do pěti hlavních částí, které tvoří celkem 68 článků.³⁵ Obecná ustanovení zakotvují rozdělení země k dnešnímu dni na tři části, a to Nizozemsko, Arubu, Curaçao a Svatého Martina a dále uvádí, že zbylé karibské ostrovní části, tj. Sába, Svatý Eustach a Bonaire jsou nedílnou součástí Nizozemska.

²⁸ ROGIER, L. J. J. *Beginselen van Caribisch Staatsrecht*. 1. vydání, Den Haag: Boom Juridische Uitgevers, 2012, s. 38.

²⁹ KLÍMA, Karel. *Ústavní právo*. 3. vydání, Plzeň: Aleš Čeněk, 2006, s. 67.

³⁰ Tamtéž, s. 71.

³¹ Tamtéž, s. 69.

³² CROES, Antonito Gordiano. *De herdefiniëring van het Koninkrijk*. Nijmegen: Wolf Legal Publishers, 2006, s. 23.

³³ KORTMANN, C. A. J. M. *Constitutioneel recht*. 7. vydání. Deventer: Kluwer, 2012, s. 96.

³⁴ VAN HELSDINGEN, W. H. *Het Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden: wordingsgeschiedenis, commentaar en praktijk*. s-Gravenhage: Staatsdrukkerij- en uitgeverijbedrijf, 1957, s. 10.

³⁵ ROGIER, L. J. J. *Beginselen van Caribisch Staatsrecht*. 1. vydání, Den Haag: Boom Juridische Uitgevers, 2012, s. 39.

Obecná část dále vymezuje rozdělení záležitosti, které patří do pravomoci Nizozemského království, a zakotvuje dědičné korunní následnictví, stejně jako pozici krále a dalších orgánů Nizozemského království, přičemž odkazuje na Ústavu Nizozemska (*Grondwet*).

Druhá část Statutu se věnuje otázce pravomocí Nizozemského království, orgánů, které jsou oprávněny o nich rozhodovat, jakož i zákonodárným orgánům a proceduře přijímání královských zákonů. Zároveň stanoví práva a povinnosti karibských zemí při přijímání různých opatření či smluv a vyřizování dalších záležitostí, které se jich týkají.

Ve třetí části jsou pak stanoveny zásady spolupráce a vztahy mezi jednotlivými zeměmi, přičemž obecně platí, že země jsou povinny si poskytovat pomoc a projednávat záležitosti společně v případě, že se tyto týkají více nežli jedné z nich. Za tímto účelem mohou i sestavit ad hoc orgány. Země nadto mají možnost upravit si mezi sebou záležitosti formou ujednání (*regelingen*). Významné je rovněž i zakotvení, že ustanovení taxativních právních odvětví mají být v jednotlivých zemích co nejvíce podobné.

Čtvrtá část upravuje zřízení zemí, zakotvení ochrany základních práv, jejich základní ústavní dokumenty a způsob jejich změny. Dotýká se i pasivního volebního práva a řeší otázku, kdy se zákonná úprava jedné ze zemí dostane do rozporu se zákonnou úpravou hierarchicky nadřazenou.

Statut zakončují tradičně přechodná a závěrečná ustanovení. Jejich obsahem je pak proces, jakým je možné změnit Statut a řešení kontinuity právních předpisů ve vztahu k zániku Nizozemských Antil. Neméně důležitou částí je pak stanovení možností ukončení svého působení v Nizozemském království, přičemž pro Arubu platí jiná pravidla nežli pro Curaçao a Svatého Martina.

1.6 Současná povaha Nizozemského království dle Statutu

Samotná povaha Statutu a státněprávní uspořádání jednotlivých zemí není dosud jasnou záležitostí. V úvahu přichází hned několik možností, které zahrnují možnosti od unitárního státu, přes svazky jako je konfederace či federace až po možnost personální unie či reálné unie. Bez bližší analýzy nelze ovšem předem vyloučit ani možnost modifikované varianty jednoho z klasických modelů.

1.6.1 Personální a reálná unie

Personální a reálné unie jsou taková spojení států, jejichž existence je pevně spjata s osobou monarchy, který je jejím nejvyšším představitelem. Dle Jellineka se přitom nejedná o svazek států,

pouze o uspořádání, které je takovému svazku podobné.³⁶ Personální unie je možná pouze v monarchiích, neboť vzniká na základě panovnického zákonného nástupnictví, jehož následkem je existence monarchy jako hlavy státu v několika různých státech. Jellinek zdůrazňuje, že společný znak v osobě monarchy přitom není záměrným a z právního hlediska je charakteristikou náhodnou.

Ačkoliv se v případě Nizozemského království bezesporu jedná o monarchii, kdy jednotlivé země mají svého totožného monarchu, je nutno poukázat na odlišný vznik celku, který se značně liší od vzniku typického pro personální unii. Nutné je rovněž odkázat na existenci Statutu jakožto základního dokumentu, který je důkazem toho, že spojení těchto států není náhodné. Dle Doehringa je nadto v současnosti takřka nemožné setkat se s personální unií a jedná se spíše o historický pojem.³⁷

Oproti tomu reálná unie je svazek států, který je založen na základě dohody dvou a více unitárních států, přičemž v jejím čele se nachází společná osoba monarchy. Na rozdíl od personální unie se jedná o záměrné spolčení států, nicméně panují spory o tom, zda je společná Ústava nutným znakem reálné unie, což je názor, který například zastává Doehring či Jurashek, ale naopak jej rezolutně odmítá Jellinek.

Vznikem reálné unie nicméně nedochází ke vzniku nadřazeného subjektu, ani státy nepřicházejí o svou subjektivitu v mezinárodněprávních vztazích. Neexistuje žádné jednotné občanství, ani možnost vytváření nadřazené legislativy.³⁸ V případě Nizozemského království lze tedy vyloučit možnost toho, že by se jednalo o reálnou unii, vzhledem k existenci jednotného nizozemského občanství a existenci královských zákonů, jejichž přijetí Statut umožňuje.

1.6.2 Konfederace

Dle Jelinekovy teorie je konfederace dlouhodobé spojení nezávislých států, založené na jejich dohodě, a to za účelem ochrany vnějšího či vnitřního míru, kterýžto účel může být doplněn i jiným.³⁹ Státy si ponechávají svoji vlastní suverenitu, přičemž suverenita je nicméně dána i konfederaci.⁴⁰ Trvání konfederace je přitom omezeno na dobu existence společného zájmu, což ji

³⁶ JELLINEK, Georg. *Allgemeine Staatslehre*. Darmstadt: Wissenschaftliche Buchgesellschaft, 1960. 3. vydání, s. 751.

³⁷ DOEHRING, Karl. *Allgemeine Staatslehre. Eine systematische Darstellung*. 3. vydání. Heidelberg: C. F. Müller, 2004, s. 67.

³⁸ JELLINEK, Georg. *Allgemeine Staatslehre*. 3. vydání. Darmstadt: Wissenschaftliche Buchgesellschaft, 1960, s. 756.

³⁹ Tamtéž, s. 762.

⁴⁰ DOEHRING, Karl. *Allgemeine Staatslehre. Eine systematische Darstellung*. 3. vydání. Heidelberg: C. F. Müller, 2004, s. 68.

činí v době existence moderních demokracií ne zcela uspokojivou formou svazku, a proto lze na takovéto uspořádání narazit jen zřídka.⁴¹

Dá se říci, že lze odmítnout variantu, že by se v případě Nizozemského království mělo jednat o konfederaci. K naplnění definice konfederace by bylo nutné, aby jednotlivé státy měly vlastní uznávanou subjektivitu v mezinárodněprávních vztazích, kterážto podmínka není v tomto případě splněna. Ač dle Grospičovy teorie je hranice mezi konfederací a federací velmi tenká, přesto zde chybí naplnění základních znaků, jako je např. existence státního občanství pouze ve vztahu k členským státům a nikoliv občanství konfederace anebo možnost secese, tj. jednostranného vystoupení ze svazku států.⁴²

Zde je nutné podotknout, že takováto možnost jednostranného zrušení svazku je dle Statutu přiznána Arubě, a to v člácích 58 až 60 Statutu, kdy Arubský parlament (*Arubaanse Staten*) je nadán exkluzivní pravomocí rozhodnout dvoutřetinovou přítomnou většinou o vystoupení. Nizozemské království pak pouze rozhodne společně s Arubou o dni, kdy dojde k tomuto vystoupení.⁴³

Ostatní země Karibského svazku mohou vystoupit ze svazku změnou Statutu, tj. na základě přijetí příslušného královského zákona (*rijkswet*)⁴⁴. Lze tedy dovodit, že tento způsob vystoupení už jednostranným není, neboť vyžaduje přijetí a schválení parlamenty všech zemí svazku.

Při ohlédnutí se za způsobem vzniku Nizozemského Království na základě přijetí Statutu je rovněž nutné konstatovat, že tento dokument nebyl konfедераční povahy, jelikož konfederace vznikají typicky přijetím mezinárodní smlouvy, která bývá schválena všemi částmi konfederace, na rozdíl od federace, kde dochází k přijetí vnitrostátního aktu⁴⁵

Na období konfederace bývá tedy v souvislosti s Nizozemskem pamatováno naposledy v období do osmnáctého století ve spojitosti obdobím tzv. Republiky sjednoceného Nizozemí (*De Republiek der Verenigde Nederlanden*),⁴⁶ kdy byl tento státní útvar oficiálně uznáván na mezinárodním poli jakožto konfederace.⁴⁷ Navzdory tomu, že Aruba tedy může jednostranným právním

⁴¹ JELLINEK, Georg. *Allgemeine Staatslehre*. 3. vydání. Darmstadt: Wissenschaftliche Buchgesellschaft, 1960, s. 768.

⁴² GROSPÍČ, Jiří. Federalismus-federace-konfederace. *Mezinárodní vztahy*, 1992, roč. 27, č.3, s. 70-80..

⁴³ ROGIER, L. J. J. *Beginselen van Caribisch Staatsrecht*. 1. vydání, Den Haag: Boom Juridische Uitgevers, 2012, s. 41.

⁴⁴ ROGIER, L. J. J. *Beginselen van Caribisch Staatsrecht*. 1. vydání, Den Haag: Boom Juridische Uitgevers, 2012, s. 41.

⁴⁵ HOMOLOVÁ, Eva. *Proměny federalismu v současné Evropě – případová studie Španělska*. Diplomová práce. Brno: Masarykova univerzita, 2009, s. 22.

⁴⁶ VAN DETH, Jan W. VIS, Jan C. P. M. *Regeren in Nederland. Het politieke en bestuurlijke bestel in vergelijkend perspectief*. 3. vydání. Assen: Van Gorcum, 2006, s. 20.

⁴⁷ CHORUS, Jeroen. GERVER, Piet-Hein, HONDIUS, Ewoud. *Introduction to Dutch Law*. 4. vydání. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International, 2006, s. 301.

jednáním vystoupit z Nizozemského království, nelze přijmout tezi, že by se mělo jednat o konfederaci. Dle Hillenbrinka státy takto realizují pouze své právo na sebeurčení.⁴⁸

1.6.3 Federace

„Stát federativní je ústavněprávně typem složeného státu, vzniklého na základě procesu (bnutí) nazvaného federalizací.“⁴⁹

Vznik federativního státu je z teoretického hlediska možný dvěma způsoby, a to buďto způsobem disociace, kde se unitární stát přemění na stát federativní, nebo asociací, kdy několik do té doby nezávislých států, popřípadě států spojených v konfederaci, vytvoří svazek nový a vznikne tak suverénní stát, jehož státní moc je nadřazena státní moci jednotlivých států federace.⁵⁰

V souvislosti se vznikem Nizozemského království se jeví nasnadě možnost federativního uspořádání vzniklého postupem disociace, kdy se z unitárního státu stane na základě podnětu federativní stát, přičemž je zachována forma společného suverénního státu.⁵¹ Příkladem takového procesu je například postupná decentralizace Belgie, která vyústila až v současné federativní společenství.⁵²

Je faktem, že Belgické království bývá bezvýjimečně bráno na rozdíl od Nizozemského království jako federace, a to konkrétně federace sui generis, vzhledem k jejímu několikerému dělení dle příslušnosti obyvatel a dle teritoriálního hlediska.⁵³ Jako zásadním rysem, který bývá považován za určující, co se týče federativní povahy státu, je považována mezinárodní subjektivita pouze Belgie jako celku, a na druhé straně vnitřní samostatnost jednotlivých částí.

Totožný rys lze najít i v právním uspořádání Nizozemského království, jak vyplývá ze Statutu, konkrétně z jeho preambule, která zdůrazňuje samosprávnost ohledně vlastních záležitostí a rovnocennost při rozhodování ohledně záležitostí společných.⁵⁴ Ve stejném smyslu platí i článek 6 Statutu, podle kterého jsou záležitosti Nizozemského království spravovány ve spolupráci jednotlivých částí dle blíže Statutem zakotvených ustanovení. I tento znak odpovídá typologii federace, neboť jednotlivé země Nizozemského království si de facto rozdělily funkce

⁴⁸ HILLENBRINK, Steven. *Political decolonization and self determination: the case of the Netherlands Antillen and Aruba*. Leiden: Rijksuniversiteit Leiden, 2007, s. 55.

⁴⁹ BLAHOŽ, Josef, BALAŽ, Vladimír, KLÍMA, Karel. *Srovnávací ústavní právo*. 3. vydání. Praha: ASPI, 2007, s. 285.

⁵⁰ JELLINEK, Georg. *Allgemeine Staatslehre*. 3. vydání. Darmstadt: Wissenschaftliche Buchgesellschaft, 1960, s. 769.

⁵¹ KLÍMA, Karel. *Teorie veřejné moci (vládnutí)*. Praha: ASPI Publishing, 2003, s. 136.

⁵² KLÍMA, Karel. *Ústavní právo*. 3. vydání, Plzeň: Aleš Čeněk, 2006, s. 56.

⁵³ CRAENEN, G. *Het Staatsrecht van de Landen in de Europese Gemeenschappen*. 4. vydání. Deventer: Kluwer, 1993, s. 6.

⁵⁴ ROSHEUVEL, Dennis A. *De toekomst van de Nederlanse Antillen in de staatsrechtelijke verbouding. Een verkenning voor de constitutionele agenda van de 21-ste eeuw*. Disertační práce. Universiteit Leiden: 2005, s. 51

státu, kdy záležitosti, které spadají pod královské záležitosti, jsou taxativně zakotveny v článku 3 a 43 Statutu:

„Článek 3

V případě, že Statut nestanoví jinak, řadí se mezi záležitosti spadající do pravomoci Království:

a. udržování nezávislosti a obrana Království

b. mezinárodní vztahy

-
- **c. nizozemské občanství**
 - **d. úprava rytířských řádů, stejně jako vlajky a znaku Království**
 - **e. úprava příslušnosti lodí a stanovení požadavků v souvislosti s bezpečností a navigací lodí plující pod vlajkou království, s výjimkou plachetnic;**
 - **f. dohled nad obecnými pravidly obledně vstupu a vyhoštění Nizozemců**
 - **g. stanovení obecných podmínek pro vstup a vyhoštění cizinců**
 - **h. vydávání**
-

[...]

Článek 43

[...]

*Záruka těchto práv, svobod, právní jistoty a jasnosti správy spadá do pravomoci Království.*⁶⁵

Tuto charakteristiku jako zásadní zmiňuje ve své definici státu i Jellínek⁵⁶, podle kterého jsou jednotlivé členské státy omezeny ve svých pravomocích ve prospěch celku, zároveň ale mají pravomoc spravovat určité záležitosti samostatně, což pro Nizozemské království rovněž platí, jak vyplývá z preambule Statutu. Nadto se s výjimkou článku 43 jedná o záležitosti, které typicky bývají svěřeny do pravomoci federace.⁵⁷

Tento druh úpravy působnosti spadá pod kategorii dvojsložkové dělby moci, kdy je působnost rozdělena mezi působnost federace a výlučných subjektů, z formálního hlediska se pak jedná o podkategorii pozitivní úpravy pro Nizozemské království a zbytkové pro země, neboť Statut výslovně vyjmenovává, které pravomoci patří Nizozemskému království a nevyjmenované jsou pak v pravomoci jednotlivých zemí.⁵⁸

⁵⁵ Wet van 28 October 1954, Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden, ve znění pozdějších předpisů. Přeložila Zuzana Hanelová.

⁵⁶ JELLÍNEK, Georg. *Allgemeine Staatslehre*. 3. vydání. Darmstadt: Wissenschaftliche Buchgesellschaft, 1960, s. 769.

⁵⁷ ROGIER, L. J. J. *Beginselen van Caribisch Staatsrecht*. 1. vydání, Den Haag: Boom Juridische Uitgevers, 2012, s. 13.

⁵⁸ BLAHOŽ, Josef, BALAŽ, Vladimír, KLÍMA, Karel. *Srovnávací ústavní právo*. 3. vydání. Praha: ASPI, 2007, s. 288.

Nadřazenost federace vyplývá z nadřazenosti právního řádu federace jednotlivým právním řádům členských států, kdy sama federace má svůj základní dokument, který je zdrojem jejího ústavního zřízení.⁵⁹ Dá se říci, že Statut v podstatě naplňuje obě tato kritéria. Jednak zakotvuje ústavní zřízení Nizozemského království jako celku a nadto je výslovně v článku 5 zakotvena přednost Statutu před Ústavou Nizozemska (*Grondwet*).

“Článek 5

[...]

2. *Ústava dbá ustanovení Statutu.*⁶⁰

Mezi další typické charakteristiky federace patří podle Jellineka rozhodující slovo jednotlivých členů při změnách ústavního charakteru.⁶¹ Tento rys splňuje i Nizozemské království, jak zakotvuje článek 55 Statutu, dle kterého je možné změnit Statut, bude-li považován za Ústavu pouze královským zákonem (*rijkswet*), kterýžto návrh musí schválit jak zákonodárné orgány Nizozemska, tak i jednotlivých zemí ve formě zemského zákona (*landverordening*) a následně jej musí schválit i hlava státu, tj. král (*Koning*).

Tato změna zahrnuje v parlamentech karibských zemí nutnost schválení dvoutřetinovou většinou, ve druhém čtení je pak postačující většina prostá.⁶² Nizozemský parlament je rovněž povinen změnu Statutu schválit kvalifikovanou dvoutřetinovou většinou v obou komorách, a v případě, že se změna Statutu dotkne i Ústavy, zahájí se i proces takovéto změny.

Zásadním znakem, který dle Jellineka jednoznačně rozlišuje unitární stát od státu federativního, je pak jedinečné pouto, které je mezi jeho jednotlivými členy a celkem ve vztahu k nejvyšším orgánům federace, kdy tyto buďto přímo jsou mimo orgánů jednotlivých členských států i orgánem nejvyšším, popřípadě se nějakým způsobem podílí na jeho určení.⁶³

Bude-li Jellinekova teorie tak aplikována na Nizozemské království, pak platí, že bez výjimky pro hlavu státu, kterým je dle Statutu monarcha, byt' v karibských oblastech je zastoupen guvernérem.

„Článek 2

1. *Král vykonává vládu v Království a v každé z jeho zemí. Král je nedotknutelný, odpovědnost nesou ministři.*

⁵⁹ Tamtéž, s. 287.

⁶⁰ Wet van 28 October 1954, Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden, ve znění pozdějších předpisů.

Přeložila Zuzana Hanelová.

⁶¹ JELLINEK, Georg. *Allgemeine Staatslehre*. 3. vydání. Darmstadt: Wissenschaftliche Buchgesellschaft, 1960, s. 772.

⁶² ROGIER, L. J. J. *Beginselen van Caribisch Staatsrecht*. 1. vydání, Den Haag: Boom Juridische Uitgevers, 2012, s. 162.

⁶³ JELLINEK, Georg. *Allgemeine Staatslehre*. 3. vydání. Darmstadt: Wissenschaftliche Buchgesellschaft, 1960, s. 773.

2. *Král je na Arubě, Curaçuu a Svatém Martinu zastoupen osobou guvernéra.*

[...]⁶⁴

Teorii federálního či semifederálního právního řádu Nizozemského království podporují mimo jiné i Nap a Hoogers, kteří spatřují hlavní argument ve striktním dělení pravomocí mezi země a Nizozemského království.⁶⁵ Tento názor sdílí i Croes, podle kterého preambule zakotvuje federální strukturu⁶⁶ a Heringa, podle kterého je Nizozemské království federací.⁶⁷

1.6.4 Unitární stát

Ačkoliv Nizozemské království vykazuje spoustu charakteristik typických pro federaci, lze se v dostupné současné literatuře jen zcela zřídka setkat s názorem, že by se snad mohlo jednat o federaci.⁶⁸ Např. Mincke jasně uvádí, že Nizozemské království je unitární stát, jehož Ústava je začleněna ve Statutu.

„Unitární stát zůstává [Království] i navzdory aspektu, že se sestává ze tří „zemí“.“⁶⁹

Nicméně navzdory tomu, že se má jednat o unitární stát, uznává i Mincke dělbu záležitostí na záležitosti královské, které jsou vyjmenovány se Statutem, a jež spadají výlučně do Královké pravomoci a musí být upraveny tzv. královským zákonem a následně schváleny i příslušným zákonodárným orgánem v jednotlivých zemích.

Nizozemské království považují za unitární stát i Schöbener a Kauf, kteří jej uvádějí v seznamu typický evropských unitárních států.⁷⁰ Nabízí se samozřejmě otázka, zda se definice autorů ohledně unitárního státu nevztahují pouze k evropské části, tj. k Nizozemsku, které by jako samostatná země podmínky unitárního státu zcela jistě splňovala.

Teorii Nizozemského království jakožto decentralizovaného unitárního státu podporuje mimo jiné i například Kortmann, podle něhož ovšem tento unitární stát má čtené federální

⁶⁴ Wet van 28 October 1954, Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden, ve znění pozdějších předpisů. Přeložila Zuzana Hanelová.

⁶⁵ HOOGERS, H. G., NAP, N. M. Het Statuut, de Grondwet en het internationale recht. In 50 Statuut voor het koninkrijk der Nederlanden. Rotterdam: Erasmus Universiteit Rotterdam, 2004, s. 59.

⁶⁶ CROES, Antonito Gordiano. *De herdefiniëring van het Koninkrijk*. Nijmegen: Wolf Legal Publishers, 2006, s. 25.

⁶⁷ HERINGA, A. W. *Staatsrecht*. 6. vydání. Den Haag: Boom Basics, 2014, s. 2162.

⁶⁸ Srov., viz např. BIJKERK, M. *Het Koninkrijk der Nederlanden ist een federatie* [online], Den Haag, 2005. [cit. 1. února 2016]. Dostupné na <<http://www.arcoarib.com/knowledge-center/document/tar-artikel-het-koninkrijk-der-nederlanden-is-een-federatie/>>.

⁶⁹ MINCKE, Wolfgang. *Einführung in das niederländische Recht*. 1. vydání. München: C. H. Beck München, 2002, s. 17. Přeložila Zuzana Hanelová.

⁷⁰ KNAUFF, Matthoas. SCHÖBENER, Burkhard. *Allgemeine Staatslehre*. 2. vydání. München: C. H. Beck, 2013, s. 256.

aspekty.⁷¹⁷² Není však jediným autorem, který přiznává svazku federální charakter, E. A. Alkema se zmiňuje v souvislosti s vydáním Statutu o vzniku tzv. svazku kvazifederálního charakteru.⁷³

Stejně se vyjadřuje i Rogier, který je toho názoru, že jednotlivé země Nizozemského království jsou do vysoké míry autonomními částmi, nicméně se nejedná o suverénní a samostatné státy ve smyslu tradiční státovědy, přiznává ovšem federální charakteristiky v obsahu svazku.⁷⁴

Se zcela novým pojetím pak přichází Borman, který je toho názoru, že Nizozemské království je subjektem sui generis, který nelze zařadit do žádné z kategorií z důvodu jedinečného uspořádání jeho orgánů a omezených pravomocí svěřenými Nizozemskému království.⁷⁵

„Státní forma založena Statutem je unikátního charakteru a je složité jej zařadit do určité kategorie. Dle Statutu nelze Království charakterizovat jako unitární stát, federaci, nebo jako společenství ve smyslu svazku nezávislých států, a ani jako – i když se tomu blíží nejvíce – jako ústavní svazek na základě spolupráce. Statut lze ovšem charakterizovat jako státoprávní smlouvu mezi samostatnými zeměmi.

Pokusíme-li se definovat strukturu Království, dojdeme k následujícímu popisu: jedná se o dobrovolný svazek autonomních zemí, nad kterými stojí suverénní Království, přičemž orgány Království, se z velké části sbdují s orgány největší z jeho zemí, na královské úrovni mohou být určité úkony stěžejí provedeny, a z tohoto důvodu může Království ovlivňovat správu v menších zemích v omezené míře.“⁷⁶

Podobnou tezi nabízí i Hoogers, podle kterého i v případě, že by se jednalo o federaci, byla by zároveň nositelem mnoha nefederativních charakteristik, které jsou pozůstatkem uspořádání před přijetím Statutu.⁷⁷

Pro teorii unitárního státu svědčí i fakt, že dle Jellineka v případě, že jsou spravovány věci, které náleží do pravomoci Nizozemského království, je území federace považováno za území celistvé, stejně jako obyvatelstvo je obyvatelstvem pouze státu.⁷⁸ Právě v tomto bodě neodpovídá typologie orgánů Nizozemského království federativnímu svazku, neboť v případě projednávání záležitosti spadající do pravomoci Královské, tj. vyjmenované v článku 2 či 43, odst. 2 Statutu, je

⁷¹ KORTMANN, C. A. J. M. *Constitutioneel recht*. 7. vydání. Deventer: Kluwer, 2012, s. 98.

⁷² HERINGA, A. W. *Staatsrecht*. 6. vydání. Den Haag: Boom Basics, 2014, s. 27.

⁷³ CHORUS, Jeroen. GERVER, Piet-Hein, HONDIUS, Ewoud. *Introduction to Dutch Law*. 4. vydání. Alpen aan den Rijn: Kluwer Law International, 2006, s. 24.

⁷⁴ ROGIER, L. J. J. *Beginselen van Caribisch Staatsrecht*. 1. vydání, Den Haag: Boom Juridische Uitgevers, 2012, s. 11.

⁷⁵ BIJKERK, M. *Het Koninkrijk der Nederlanden ist een federatie* [online], Den Haag, 2005. [cit. 1. února 2016]. Dostupné na <<http://www.arcocarib.com/knowledge-center/document/tar-artikel-het-koninkrijk-der-nederlanden-is-een-federatie/>>.

⁷⁶ BORMAN, C. *Het Statuut voor het Koninkrijk*. Deventer: W. E. J. Tjeenk Willink 1998, s. 23. Přeložila Zuzana Hanelová

⁷⁷ HOOGERS, H. G. & kol. *Grondwet. Tekst en commentaar*. 4. vydání. Deventer: Wolters Kluwer, 2015, s. 253.

⁷⁸ JELLINEK, Georg. *Allgemeine Staatslehre*. 3. vydání. Darmstadt: Wissenschaftliche Buchgesellschaft, 1960, s. 771.

o ní rozhodováno totožnými orgány, které spravují Nizozemsko, přičemž jsou doplněny několika zástupci z karibských zemí.⁷⁹

Oficiálně se tedy jedná o zákonodárné orgány nadřazené těm národním, nicméně jejich složení je takřka identické se složením orgánů největší ze zemí. Právě složení kolegiálních orgánů chápe Jellinek jako jeden ze zásadních rysů, kde se projevuje znak federalismu, na rozdíl od ostatních orgánů federace, které mají naopak charakter unitární.⁸⁰

Ve prospěch unitárního státu svědčí i fakt, že neexistuje zvláštní kontrolní subjekt, který by dohlížel nad dodržováním dělby pravomocí, rozdělených ve Statutu. Dle Rogiera se tedy jedná o jasný důkaz toho, že se v případě Nizozemského království nemůže jednat o federaci, neboť chybí možnost kontroly na základě systému brzd a vah, jak je známa z jiných federativních uspořádání.⁸¹ Tento pojem, jenž pochází z pera autora Alexandra Hamiltona, je synonymem pro systém, kdy jedna státní moc vyvažuje druhou, přičemž poprvé bylo tohoto termínu použito v souvislosti s federálním svazkem Spojených států amerických.⁸²

Stejně se vyslovuje i Kortmann, podle kterého je Nizozemské království sice zřízeno dokumentem federální povahy, nicméně právě otázka nefederalizace orgánů a dominance Nizozemska převažuje ve prospěch charakteru unitárního státu.⁸³

Spíše na stranu vah pro posouzení Nizozemského království jako unitárního státu se jeví i fakt, že v Nizozemském království neexistuje federální občanství, které by podmiňovalo občanství i v subjektu federace. Jak ovšem Klíma zdůrazňuje, jedná se pouze o znak pro federace typický, nikoliv rozhodující.⁸⁴ Prvek jednotného nizozemské občanství je záležitost spadající do výlučné královské pravomoci, a která se ukazuje jako záležitostí poměrně problematickou, kvůli níž byla již několikrát zvažována nové regulace.⁸⁵

1.6.5 Nizozemské království jako celek

Neuznání Nizozemského království jako federálního svazku, je nicméně s největší pravděpodobností také důvodem, proč jsou jednotlivé části tvrdošijně ve všech materiálech označovány jako země (*landen*) a nikoliv jako státy (*staten*). Je samozřejmě otázkou, proč by se

⁷⁹ ROGIER, L. J. J. *Beginselen van Caribisch Staatsrecht*. 1. vydání, Den Haag: Boom Juridische Uitgevers, 2012, s. 13.

⁸⁰ JELLINEK, Georg. *Allgemeine Staatslehre*. 3. vydání. Darmstadt: Wissenschaftliche Buchgesellschaft, 1960, s. 772.

⁸¹ ROGIER, L. J. J. *Beginselen van Caribisch Staatsrecht*. 1. vydání, Den Haag: Boom Juridische Uitgevers, 2012, s. 13.

⁸² BLAHOŽ, Josef, BALAŽ, Vladimír, KLÍMA, Karel. *Srovnávací ústavní právo. Srovnávání ústavních systémů*. 3. vydání. Praha: ASPI, 2007, s. 84.

⁸³ KORTMANN, C. A. J. M. *Constitutioneel recht*. 7. vydání. Deventer: Kluwer, 2012, s. 100.

⁸⁴ KLÍMA, Karel. *Teorie veřejné moci (vládnutí)*. Formy vládnutí. Praha: ASPI Publishing, 2003, s. 167.

⁸⁵ OOSTINDIE, Gert. *Postcolonial Netherlands. Sixty-five years of forgetting, commemorating, silencing*. 1. vydání. Amsterdam: Amsterdam University Press, 2011, s. 64.

mělo Nizozemské království bránit tomu, aby bylo označováno za federaci a důsledně se vyhýbalo takovéto škatulce, vezmeme-li jako platnou následující tezi:

„Při rozlišování mezi ústavním systémem unitárním a federálním nelze klást přílišný důraz na juristickou stránku.[...]Není totiž velký rozdíl mezi federací s velmi silnou federální státní mocí a státem unitárním se značným stupněm decentralizace, kde místní orgány [...] jsou vybaveny velmi silnými pravomocemi [...].“⁸⁶

Pokud tedy platí, že decentralizovaný unitární stát má z praktického hlediska stejný dopad v praxi jako stát federalizovaný, byla by tedy případná snaha zakrývat federální charakter tahem pouze politickým, o jehož účelu lze vést jen dohady.

Samozřejmě se nabízí, že politická myšlenka uspořádání v rámci centrální státu má posílit identitu karibských oblastí, jejichž charakter je velmi odlišný od největší evropské části.⁸⁷ Tento názor podporuje i fakt, že požadavkem zemí nebylo nikdy osamostatnění, nýbrž pouze získání autonomie, kterémuž požadavku uspořádání unitárního státu v zásadě vyhovuje.

Jednou z možností je ztotožnit se s názorem Bijkerka, který toho názoru, že žádný stát nechce spadat do pod jasnou definici státovědeckého charakteru, a naopak chce mít potvrzenou unikátnost a jedinečnost svého uspořádání.⁸⁸

Pokud se však skutečně jedná o unitární stát s federálními prvky, kteréžto vysvětlení je nejčastěji se opakující se definicí, pak si lze klást otázku, proč je tedy v rámci unitárního státu neustále zmiňována problematika demokratického deficitu, která by byla typická spíše pro uspořádání federální.

Ve světle uvedených informací se však jeví jako nejpravděpodobnější, že se v případě Nizozemského království tedy jedná o unitární stát složený z několika zemí, přičemž tento útvar nese značné federativní znaky. Jednotlivým státům je přiznána autonomie⁸⁹, přičemž vzhledem k tomu, že země mají vlastní zákony a orgány, lze dovodit, že se jedná o autonomii organizační a nikoliv administrativní.⁹⁰ Ačkoliv je dle Preambule Statutu zakotvena rovnost zemí, jurisprudence i právní praxe dokazují, že takováto rovnost není možná. Asymetrii zakotvují ostatně i další ustanovení Statutu, viz např. možnost Aruby jednostranně opustit svazek, kteroužto pravomoc nemá ani Curaçao, ani Svatý Martin.

⁸⁶ BLAHOŽ, Josef, BALAŽ, Vladimír, KLÍMA, Karel. *Srovnávací ústavní právo. Srovnávání ústavních systémů*. 3. vydání. Praha: ASPI, 2007, s. 95.

⁸⁷ ROGIER, L. J. J. *Beginselen van Caribisch Staatsrecht*. 1. vydání, Den Haag: Boom Juridische Uitgevers, 2012, s. 38.

⁸⁸ BIJKERK, M. *Het Koninkrijk der Nederlanden ist een federatie* [online], Den Haag, 2005. [cit. 1. února 2016]. Dostupné na <<http://www.arcocarib.com/knowledge-center/document/tar-artikel-het-koninkrijk-der-nederlanden-is-een-federatie/>>.

⁸⁹ ROGIER, L. J. J. *Beginselen van Caribisch Staatsrecht*. 1. vydání, Den Haag: Boom Juridische Uitgevers, 2012, s. 13.

⁹⁰ KLÍMA, Karel. *Teorie veřejné moci (vládnutí)*. Praha: ASPI Publishing, 2003, s. 161.

Jedině Nizozemské království jako celek je totiž nositelem subjektivity z hlediska mezinárodního práva veřejného a může uzavírat mezinárodní smlouvy.⁹¹ Země naproti tomu mohou vyvinout iniciativy k jejímu uzavření.⁹² Toto koneckonců potvrzuje i článek 28 Statutu, podle kterého se mohou Aruba, Curaçao a Svátý Martin stát členy mezinárodních organizací, přičemž stranou takovéto mezinárodní smlouvy se stane Nizozemské království v jejich jméně.

V těchto vztazích tedy vystupuje plně napovrch jednotnost Nizozemského království jako celku, jak zdůrazňuje i Elzinga:

„Při tom všem je nutné mít na paměti, že rozdíl mezi Královstvím, Nizozemskými Antilami a Arubou je pouze vnitřní povahy. Navenek, ve vztazích s jinými subjekty, vystupuje vždy Království, ať už jedná za celek, nebo zastupuje jednu ze zemí.“⁹³

1.7 Orgány Nizozemského království

Vzhledem k rozsahu práce bude o orgánech Nizozemského království pojednáno pouze obecně. Jak bylo objasněno v předchozích částech, je státněprávní uspořádání Nizozemského království velmi specifické, přičemž lze velmi dlouze pojednávat o jeho charakteru. Tomu odpovídá i uspořádání jeho orgánů, kdy se projevuje specifický rys, který je hojně označován jakožto demokratický deficit Nizozemského království. Ten ve své podstatě spočívá v tom, že ačkoliv jsou si země na základě Statutu rovné, přesto se nachází veškeré těžiště rozhodování ohledně vnitřních vztahů v evropské části, a to jak de facto, tak i de iure.⁹⁴

Orgány Nizozemské království kopírují uspořádání orgánů Nizozemska, přičemž je určitá role přiznána i ostatním zemím, nicméně míra jejich vlivu je omezena.⁹⁵ Jak zdůrazňuje Croes, královské orgány jsou vlastně orgány nizozemskými s tím rozdílem, že je jim přiznán tzv. královský status.⁹⁶ Jak rovněž vyplývá z praxe, karibským zemím se v rámci rozhodování jen velmi zřídka podaří prosadit svůj hlas.⁹⁷

⁹¹ ELZINGA, D. J., DE LANGE, R. *Handboek van het nederlandse staatsrecht*. 15. vydání. Deventer: Kluwer, 2006, s. 978.

⁹² VAN RIJN, A. B. *Staatsrecht van de Nederlandse Antillen*. 1. vydání. Deventer: W. E. J. Tjeenk Willink. 1999, s. 115.

⁹³ ELZINGA, D. J., DE LANGE, R. *Handboek van het nederlandse staatsrecht*. 15. vydání. Deventer: Kluwer, 2006, s. 978.

⁹⁴ PRAKKE, Lucas. KORTMANN, Constantijn. (Ed.) *Constitutional Law of 15 EU Member States*. The Kingdom of the Netherlands. 1. vydání, Deventer: Kluwer, 2004, s. 594.

⁹⁵ CHORUS, Jeroen. GERVER, Piet-Hein, HONDIUS, Ewoud. *Introduction to Dutch Law*. 4. vydání. Alpen aan den Rijn: Kluwer Law International, 2006, s. 306.

⁹⁶ CROES, Antonito Gordiano. *De herdefiniëring van het Koninkrijk*. Nijmegen: Wolf Legal Publishers, 2006, s. 31.

⁹⁷ SALEH, J. M. *Constitutionele en rechtsstatelijke verhoudingen in de landen van het Koninkrijk, in het bijzonder in de Caribische delen van het Koninkrijk*. Nijmegen: Wolf Legal Publishers, 2011, s. 62.

1.8 Problematika občanství

Jak už bylo zmíněno v souvislosti s problematikou státoprávní povahy Nizozemského království jakožto celku, existuje v rámci Nizozemského království pouze jedno nedělitelné nizozemské občanství⁹⁸, přičemž tato otázka spadá dle článku 3 Statutu výslovně do pravomocí Královských. Občanství je tedy upraveno příslušným královským zákonem (*Rijkswet op het Nederlanderschap en het ingezetenschap*) a konkretizuje Ústavu Nizozemska, zejména články 2, 3, 4 a 19.⁹⁹

Zákon upravuje podmínky získání a ztráty nizozemského občanství, stejně jako zmiňuje práva, která jsou přiznána pouze občanům, mezi něž řadí mimo jiné i aktivní a pasivní volební právo nekomunální povahy.¹⁰⁰

Bezesporu zajímavým faktem je, že jelikož existuje pouze jedno nizozemské občanství a není děláno rozdílu mezi obyvateli žijícími v různých částech království, mají i občané žijící v karibských částech automaticky občanství Evropské Unie, jehož získání je závislé na občanství jedné ze zemí EU.¹⁰¹ Co se týče základních svobod, tak na základě tohoto pak požívají i obyvatelé ostrovů s nizozemským občanstvím stejných práv jako obyvatelé členských zemí EU.

1.9 Pozice v Evropské Unii

Již od počátku vzniku členství Evropských společenství patřilo vyjasnění statutu karibských oblastí, stejně jako otázka toho, zda je jejich členem celé Království, nebo pouze evropské Nizozemsko, k náležitostem, které bylo potřeba vyjasnit.

Členem ES, potažmo EU je sice Nizozemské Království¹⁰², nicméně je to Nizozemsko, které právně jedná a schvaluje smlouvy.¹⁰³ Postavení karibských oblastí bylo rovněž v minulosti objektem vývoje v rámci ES, resp. EU. Například samotný Surinam zůstal až do svého osamostatnění mimo evropskou spolupráci, v případě Nizozemských Antil došlo v roce 1962 k změně smluv, díky kterým nakonec částečně byly aplikovány i na jejich oblast.¹⁰⁴

⁹⁸ CHORUS, Jeroen. GERVER, Piet-Hein, HONDIUS, Ewoud. *Introduction to Dutch Law*. 4. vydání. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International, 2006, s. 308.

⁹⁹ MINCKE, Wolfgang. *Einführung in das niederländische Recht*. 1. vydání. München: C. H. Beck München, 2002, s. 23.

¹⁰⁰ PRAKKE, Lucas. KORTMANN, Constantijn. (Ed.) *Constitutional Law of 15 EU Member States*. The Kingdom of the Netherlands. 1. vydání, Deventer: Kluwer, 2004, s. 594.

¹⁰¹ CROES, Antonito Gordiano. *De herdefiniëring van het Koninkrijk*. Nijmegen: Wolf Legal Publishers, 2006, s. 143.

¹⁰² VAN RIJN, A. B. *Staatsrecht van de Nederlandse Antillen*. 1. vydání. Deventer: W. E. J. Tjeenk Willink. 1999, s. 124.

¹⁰³ ROSHEUVEL, Dennis A. *De toekomst van de Nederlanse Antillen in de staatsrechterlijke verhouding. Een verkenning voor de constitutionele agenda van de 21-ste eeuw*. Disertační práce. Universiteit Leiden: 2005, s. 288.

¹⁰⁴ ELZINGA, D. J., DE LANGE, R, HOOGERS, H. G. *Handboek van het Nederlandse staatsrecht*. 16. vydání. Deventer: Kluwer, 2014, s. 1023.

Dle současného stavu patří všech šest karibských ostrovních oblastí společně pod zámořské země Evropské Unie dle Konsolidovaného znění Smluv o Evropské Unii a Smlouvě o fungování Evropské Unie. Ke změně tohoto statutu nedošlo ani po rozpadnutí Nizozemských Antil a platným a účinným pro celé území tak zůstává Rozhodnutí Rady 2001/822/ES ze dne 27. listopadu 2001 o přidružení zámořských zemí a území k Evropskému společenství. Na základě tohoto rozhodnutí lze na zámořská území uplatnit právo Evropské Unie, není-li stanoveno jinak.

Jak již bylo zmíněno dříve, problematickou zůstává i nadále otázka volebního práva do Evropského Parlamentu, kterou komplikuje otázka evropského občanství.¹⁰⁵ Nicméně i samotná problematika členství Nizozemského království a jejich zemí je některými autory dosud považována za nevyjasněnou otázku.¹⁰⁶

¹⁰⁵ Tamtéž, s. 1024.

¹⁰⁶ RIJPKEMA, Peter. *De arubaanse rechtsstaat als institutioneel netwerk*. Den Haag: 2012, Boom Juridische Uitgevers, s. 34.

2 Karibské oblasti Nizozemského království

Karibské území Nizozemského království se v současnosti skládá ze šesti ostrovních celků, z nichž tři mají charakter země v rámci Nizozemského království, tj. Aruba, Svatý Martin a Curaçao¹⁰⁷, a další tři, které jsou součástí čtvrté země Nizozemského království, Nizozemska, přičemž je jím přiznáván v rámci Nizozemského království status zvláštních správních částí (*openbare lichamen*)¹⁰⁸. Těmito zvláštními částmi evropské části jsou pak Bonaire, Svatý Eustach a Sába.

Vzhledem k rozdílnému zařazení zemí v rámci svazku, jsou na různá karibská území uplatněny i různé principy právních řádů, kdy pro zvláštní správní oblasti, známé též pod zkratkou BES, se uplatní mimo státovédných principů Nizozemského království a mezinárodního práva i principy Nizozemska.¹⁰⁹

Toto rozdílné zařazení více méně geograficky, historicky a kulturně sepiatých ostrovů vychází z rozhodnutí jednotlivých ostrovů, kdy byl k získání převažujícího názoru na konkrétním území použit institut referenda.¹¹⁰ Vzhledem k tomu že výsledkem referenda na Svatém Eustachu jako jediného ze všech ostrovů byl výsledek, který byl pro udržení existence Nizozemských Antil, bylo následně nutné toto opakovat. Na základě výsledků ostatních všelidových hlasování takového uspořádání nebylo možné.¹¹¹

2.1 Historické souvislosti

Jak již bylo zmíněno dříve, současná struktura Nizozemského království byla zakotvena až Statutem v roce 1954, přičemž bylo zakotveno rozdělení na tři země: Surinam, Nizozemsko a Nizozemské Antily.¹¹² Již předtím došlo k oddělení části současné Indonésie, která do té doby spadala pod nizozemskou správu.

V roce 1975 vyhlásil Surinam nezávislost a Nizozemské království opustil,¹¹³ což mělo za důsledek první velkou změnu Statutu.¹¹⁴

¹⁰⁷ HERINGA, A. W. *Staatsrecht*. 6. vydání. Den Haag: Boom Basics, 2014, s. 94.

¹⁰⁸ ROGIER, L. J. J. *Beginselen van Caribisch Staatsrecht*. 1. vydání, Den Haag: Boom Juridische Uitgevers, 2012, s. 70.

¹⁰⁹ Tamtéž, s. 57.

¹¹⁰ CHORUS, Jeroen. GERVER, Piet-Hein, HONDIUS, Ewoud. *Introduction to Dutch Law*. 4. vydání. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International, 2006, s. 306.

¹¹¹ ROGIER, L. J. J. *Beginselen van Caribisch Staatsrecht*. 1. vydání, Den Haag: Boom Juridische Uitgevers, 2012, s. 31.

¹¹² PRAKKE, Lucas. KORTMANN, Constantijn. (Ed.) *Constitutional Law of 15 EU Member States*. The Kingdom of the Netherlands. 1. vydání, Deventer: Kluwer, 2004, s. 592.

¹¹³ CHORUS, J. M. J. & kol. *Introduction to Dutch Law for foreign lawyers*. 2. vydání. Deventer: Kluwer, 1993, s. 242.

¹¹⁴ ROGIER, R. J. J. *Beginselen van Caribisch Staatsrecht*. Haag: Boom Juridische Uitgevers, 2012. 1. vydání, s. 38.

Požadavkem Aruby bylo původně v souladu s výsledkem referenda z roku 1977 úplné osamostatnění, nicméně jelikož jednání ohledně tohoto tématu se nezdála být východiskem, došlo nakonec k výsledné dohodě, která přiznala Arubě možnost vydělit se ze zastřešujícího svazku Nizozemských Antil a získat tak rovnocenný status země na úrovni Nizozemska a Nizozemských Antil po dobu deseti let.¹¹⁵

Dle nyní již zrušeného článku 62 Statutu měla Aruba v roce 1996 opustit Nizozemské království natrvalo a vyhlásit samostatnost, podobně jako Surinam v roce 1975, v roce 1990 však došlo k zrušení příslušného ustanovení na základě vládního návrhu, který byl následně schválen i Arubou.¹¹⁶ Osamostatnění Surinamu však nepředcházelo zakotvení takového ustanovení Statutu. Důvodem pro změnu rozhodnutí Aruby byla především změna sociálně ekonomických podmínek na území.¹¹⁷

Nizozemské království tak až do roku 2010 sestávalo ze tří zemí, tj. Nizozemska, Aruby a Nizozemských Antil, až do své poslední novelizace. Byla to právě tato poslední změna Statutu v roce 2010, na jejímž základě došlo k rozpadu Nizozemských Antil a převedení těch ostrovů, které nezískaly postavení samostatné země pod jednoznačnou správu přímo Nizozemska jako zvláštní správní celky.¹¹⁸

2.2 Země Nizozemského Království v karibské oblasti

S přihlédnutím k závěrům první části ohledně charakteru Nizozemského království jakožto unitárního státu s četnými federálními prvky platí, že jednotlivým zemím je v rámci tohoto unitárního svazku dána autonomie. Ta vyvěrá z článku 41 odstavce 1 Statutu, který stanoví následující:

„Článek 41

1. *Nizozemsko, Aruba, Curaçao a Svatý Martin spravují samostatně své vlastní záležitosti.*¹¹⁹

Tato autonomie je považována za stěžejní charakter zvláštního pořádku charakteru sui generis, který zakotvuje Statut.¹²⁰ Státněprávní uspořádání karibských zemí navazuje na uspořádání původních Nizozemských Antil, které bylo uspořádáno na základě principu

¹¹⁵ ROGIER, L. J. J. *Beginselen van Caribisch Staatsrecht*. 1. vydání. Den Haag: Boom Juridische Uitgevers, 2012, s. 29.

¹¹⁶ CHORUS, Jeroen. GERVER, Piet-Hein, HONDIUS, Ewoud. *Introduction to Dutch Law*. 4. vydání. Alpen aan den Rijn: Kluwer Law International, 2006, s. 306.

¹¹⁷ ELZINGA, D. J., DE LANGE, R., HOOGERS, H. G. *Handboek van het Nederlandse staatsrecht*. 16. vydání. Deventer: Kluwer, 2014, s. 986.

¹¹⁸ VAN DER WOUDE, W. Wetgeving in der ontmantelde Nederlandse Antillen. *Regelmaat*. 200, č. 6, s. 261-268.

¹¹⁹ Wet van 28 October 1954, Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden, ve znění pozdějších předpisů. Přeložila Zuzana Hanelová

¹²⁰ ROGIER, L. J. J. *Beginselen van Caribisch Staatsrecht*. 1. vydání. Den Haag: Boom Juridische Uitgevers, 2012, s. 37.

teritoriální decentralizace.¹²¹ Tento způsob decentralizace se odlišuje od funkčního tím, že je příslušným orgánům svěřena obecná správní pravomoc na rozdíl od svěřeni spravování pouze záležitostí určitého druhu či daných taxativním výčtem.

V případě Nizozemska a karibských zemí se jedná ovšem o autonomii dvojího druhu: z hlediska státovědy z důvodu provázanosti nizozemských orgánů s orgány královskými, neboť v případě zániku Nizozemského království by pro Nizozemsko byly dopady takové změny téměř nijaké, ve srovnání se změnami, které by takové zrušení svazku znamenalo pro karibské země.¹²² Zde opět vystupuje do popředí význam, který má Statut pro karibské země Nizozemského království ve srovnání s Nizozemskem.

2.2.1 Ústavy jednotlivých karibských zemí

Prameny ústavního práva jsou mimo Statutu, který zakotvuje zejména státní zřízení, pak zejména jednotlivé ústavy (*Staatsregelingen*),¹²³ vydané na základě zmocnění v článku 42 Statutu.

Inspirací pro ústavy ostatních zemí byla ústava Aruby, která získala nové postavení jako první z karibských ostrovů již v roce 1986¹²⁴ a vydělila se tak z Nizozemských Antil na základě získání tzv. *statutu aparte*, následována Curaçaem a Svatým Martinem v roce 2010.¹²⁵ Samotná ústava Aruby však následovala vzor Ústavy Nizozemska z roku 1983.¹²⁶

Z tohoto důvodu je tedy struktura všech ústav velmi podobná - jednotlivé ústavy se podrobně věnují zakotvení základních práv, jejich ochraně a stanoví možnost jejich omezení. Samozřejmostí je i uvedení základních orgánů zemí a rozdělení moci na zákonodárnou, exekutivní a soudní dle teorie *Trias Politica*.¹²⁷

Ústava Svatého Martina není na rozdíl od ostatních ústav uvozena preambulí ani počátečními ustanovení, nicméně unikátní jsou její ustanovení, která věnují úředním jazykům, území, vlajce, znaku země a její hymně.¹²⁸ Rovněž jako jediná zakotvuje v Hlavě osmé orgán vlastního ústavního soudu (*Constitutioneel Hof*).

¹²¹ ROGIER, R. J. J. *Beginselen van Caribisch Bestuursrecht*. 1. vydání. Den Haag: Boom Juridische Uitgevers, 2012, s. 26.

¹²² VAN RIJN, A. B. *Staatsrecht van de Nederlandse Antillen*. 1. vydání. Deventer: W. E. J. Tjeenk Willink. 1999, s. 3.

¹²³ PRAKKE, Lucas. KORTMANN, Constantijn. (Ed.) *Constitutional Law of 15 EU Member States*. The Kingdom of the Netherlands. 1. vydání, Deventer: Kluwer, 2004, s. 593.

¹²⁴ OOSTINDIE, Gert. *Postcolonial Netherlands. Sixty-five years of forgetting, commemorating, silencing*. 1. vydání. Amsterdam: Amsterdam University Press, 2011, s. 37.

¹²⁵ ROGIER, L. J. J. *Beginselen van Caribisch Staatsrecht*. 1. vydání. Den Haag: Boom Juridische Uitgevers, 2012, s. 60.

¹²⁶ ELZINGA, D. J., DE LANGE, R., HOOGERS, H. G. *Handboek van het Nederlandse staatsrecht*. 16. vydání. Deventer: Kluwer, 2014, s. 1010.

¹²⁷ ROGIER, L. J. J. *Beginselen van Caribisch Staatsrecht*. 1. vydání. Den Haag: Boom Juridische Uitgevers, 2012, s. 2.

¹²⁸ Tamtéž, s. 60.

2.2.2 Zákonodárné orgány

Existenci zákonodárných orgánů v jednotlivých zemích zakotvují články 44, 46 a 47 Statutu, do podrobnosti je pak dále rozvádějí příslušné ústavy. Parlamenty v jednotlivých zemích jsou nazývány *Staten*.¹²⁹ V samotných národních ústavách je pak úprava národních Parlamentů zakotvena v člancích 39 ústavy Curaçaa, 44 ústavy Svatého Martina a bodu III. 1 Arubské ústavy.

Původně platilo, že oblast Nizozemských Antil spadala pod zákonodárnou pravomoc jediného společného parlamentu, kdy byl zástupcům jednotlivých ostrovů v závislosti na počtu jejich obyvatel, jakož i na dalších faktorech, přidělen určitý počet z celkových 22 křesel. Tento systém byl však kritizován právě z toho důvodu, že uvedený způsob rozdělení reprezentoval poměrným způsobem spíše ostrovy a nikoliv jeho obyvatelstvo.¹³⁰

Z tohoto důvodu obsahuje např. ústava Aruby odkaz na to, že zákonodárný orgán zastupuje lid, a koneckonců je tento fakt zdůrazňován i v odborné literatuře, jak uvádějí mimo jiné van Bogaert a do Nascimento.¹³¹

Vyčlenění Aruby v roce 1986 bylo důvodem pro změnu systému, kdy bylo rozhodnuto, že zůstane zachována společná zákonodárná instituce, došlo ovšem ke změně v počtu volených zástupců. Arubě nově připadlo celkem 21 zástupců a zbylým pěti ostrovům, které zůstaly součástí Nizozemských Antil, připadlo 22 křesel.¹³²

V současnosti má ovšem každá ze tří, potažmo čtyř zemí, svůj vlastní parlament, přičemž konstrukce a organizace těchto institucí je řízena v zásadě stejnými principy. Oproti Nizozemsku s bikamerálním systémem, se jedná pouze o jednokomorové parlamenty, jejichž členové jsou voleni na základě svobodných, rovných a tajných demokratických voleb. Parlament Aruby a Curaçaa mají shodně po 21 členech, parlament Svatého Martina pak pouze členů 15.¹³³

Volební právo náleží všem obyvatelům, kteří dosáhli věku osmnácti let a mají nizozemských občanství a bydliště v příslušné oblasti. Pasivní volební právo pak je upraveno stejnou podmínkou, s výjimkou Aruby, kde musí kandidáti na čtyřletý mandát v parlamentu dosáhnout věku jednadvaceti let.¹³⁴ Další podrobnosti ohledně voleb zakotvují příslušné volební

¹²⁹ BROEKHUISJE, Irene, L. A. *De gelijkwaardigheid van landen in het Koninkrijk de Nederlanden. Realiteit of perceptie?* Nijmegen: Wolf Legal Publishers, 2012, s. 212.

¹³⁰ ROGIER, L. J. J. *Beginselen van Caribisch Staatsrecht*. 1. vydání. Den Haag: Boom Juridische Uitgevers, 2012, s. 131.

¹³¹ VAN BOGAERT, V. R. R., DO NASCIMENTO, R.R.Santos. *Inleiding in het Arubaans staats- en bestuursrecht*. Aruba: University van Aruba, 2013, s. 17.

¹³² ROGIER, L. J. J. *Beginselen van Caribisch Staatsrecht*. 1. vydání. Den Haag: Boom Juridische Uitgevers, 2012, s. 132.

¹³³ Tamtéž, s. 132.

¹³⁴ ELZINGA, D. J., DE LANGE, R, HOOGERS, H. G. *Handboek van het Nederlandse staatsrecht*. 16. vydání. Deventer: Kluwer, 2014, s. 1012.

zákony, kterými jsou volební řád Aruby a volební řád Svatého Martina (*Kiesverordening*) a volební zákon Nizozemských Antil (*Kiesreglement*), který Curaçao převzalo do svého právního pořádku.¹³⁵

Všem parlamentům jsou pak svěřeny následující pravomoci, mezi které spadá mimo základní role v zákonodárném procesu i kontrola vlády, prosazování zájmů v rámci Nizozemského království, projednávání petic, jakož i pravomoc v oblasti rozpočtové.¹³⁶ Za účelem naplnění svých úkolů sestavují parlamenty příslušné komise.¹³⁷

Specifikem zákonodárné pravomoci v parlamentech je takzvaná společná zákonodárná pravomoc, kterou je na základě ústavy dána pouze vládě a parlamentu dohromady.¹³⁸

Pro rozhodování v parlamentech platí, že není-li k přijetí rozhodnutí potřeba kvalifikované většiny (například pokud je rozhodováno ohledně změny ústavy) rozhoduje se většinou prostou, přičemž toto kvorum je splněno, je-li přítomna alespoň polovina členů parlamentu.

Co se týče interní organizace, je standardně do čela parlamentu volen předseda a místopředseda, přičemž dle ústavního nepsaného zvyku je tímto předseda té politické strany, která získala ve volbách nejvyšší počet hlasů.¹³⁹

2.2.3 Orgány moci výkonné

Stejně jako u orgánů moci zákonodárné, i u orgánů výkonné moci platí, že každá země má ve svém čele vlastní vládu, v jejímž čele je Král, který je ve své funkci na Arubě, Curaçau a Svatém Martinu zastoupen guvernérem, a to na základě článku 2 Statutu.

„Článek 2

2. Král je v čele vlády Království, jakož i každé ze zemí. Král je nedotknutelný, odpovědní jsou ministři
3. Král je na Arubě, Curaçau a Svatém Martinu zastoupen guvernérem. [...].¹⁴⁰

Postavení guvernéra je specifickou institucí, s takzvaným dvojím postavením, kdy jednak je členem vlády jednotlivých zemí a na straně druhé zastupuje Nizozemské království¹⁴¹. Úprava funkce guvernéra je tak obsažena mimo Statutu i v ústavách zemí, které se věnují postavení v rámci vlády a královskými zákony o guvernérovi (*Reglement voor de Aruba, Curaçao en Sint Maarten*).

¹³⁵ ROGIER, L. J. J. *Beginselen van Caribisch Staatsrecht*. 1. vydání. Den Haag: Boom Juridische Uitgevers, 2012, s. 138.

¹³⁶ ROGIER, L. J. J. *Beginselen van Caribisch Staatsrecht*. 1. vydání. Den Haag: Boom Juridische Uitgevers, 2012, s. 136.

¹³⁷ VAN BOGAERT, V. R. R., DO NASCIMENTO, R. R. Santos. *Inleiding in het Arubaans staats- en bestuursrecht*. Aruba: University van Aruba, 2013, s. 21.

¹³⁸ Tamtéž, s. 21.

¹³⁹ ROGIER, L. J. J. *Beginselen van Caribisch Staatsrecht*. 1. vydání. Den Haag: Boom Juridische Uitgevers, 2012, s. 133.

¹⁴⁰ Wet van 28 October 1954, Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden, ve znění pozdějších předpisů. Přeložila Zuzana Hanelová.

¹⁴¹ SALEH, J. M. *Constitutionele en rechtsstatelijke verhoudingen in de landen van het Koninkrijk, in het bijzonder in de Caribische delen van het Koninkrijk*. Nijmegen: Wolf Legal Publishers, 2011, s. 15.

Každá země má svého guvernéra, který je do funkce jmenován královskou vládou na dobu šesti let, kterýžto mandát může být udělen dvakrát.¹⁴²

Za výkon své funkce na královské úrovni odpovídají guvernéři vládě Nizozemského království, přičemž jsou vždy povinni jednat v zájmu Nizozemského království, přičemž mají i možnost vést společná jednání v případě takového zájmu.¹⁴³

Funkce guvernéra jakožto orgánu země je nicméně velmi omezená, jeho funkce jsou zejména formálního charakteru, mezi jinými například signatura zákonů země, přičemž guvernéř nemá pravomoc odmítnout poskytnutí takového podpisu, i kdyby měl výhrady i z pohledu své funkce na královské úrovni.

Guvernéř dále hraje roli při sestavování vlády, kdy jmenuje osobu pověřenou sestavením vlády, kterémužto pověření běžně předchází jednání s předsedy politických stran, které se účastnily voleb ohledně vytvoření možných koalic.¹⁴⁴

Osoba pověřená takovýmto sestavením vlády bývá označována jakožto *formateur* a zpravidla se stává také ministerským předsedou (*minister-president*). Funkce ministerského předsedy je zakotvena v jednotlivých ústavách, kdy do jeho portfeje spadají obecné záležitosti (*Algemene Zaken*), jinak má dle zákona pozici jako takzvaný *primus inter pares*. Ve skutečnosti je tak však především ministerský předseda, kdo vykonává vládu země.¹⁴⁵ Mezi jeho další povinnosti patří také povinnost pravidelně informovat guvernéra ohledně záležitostí země.

Ministerský předseda tvoří společně s ostatními ministry takzvanou ministerskou radu (*ministerraad*). Pozice ministerské rady je mimo ústav zemí upravena také příslušným předpisem (*Reglement van Orde voor de Ministerraad*), který má ovšem podzákonný charakter a upravuje vztahy pouze vnitřní. Z tohoto důvodu jedná navenek vždy vláda nebo vystupuje jednotlivý ministr.¹⁴⁶

Ministerská rada se skládá dle ústavy maximálně z 9 členů, pro Svatého Martina pak platí, že rada může mít maximálně sedm členů. Ministři spravují svůj resort či resorty (*departementen*), které jsou jim přiděleny.¹⁴⁷ Funkce ministra je neslučitelná s funkcí soudce, státního zástupce, člena parlamentu, jakož i dalších státních orgánů, na základě článku 29 ústavy Curaçaa, článku 33 ústavy Svatého Martina a článku II. 2 ústavy Aruby.

¹⁴² ELZINGA, D. J., DE LANGE, R., HOOGERS, H. G. *Handboek van het Nederlandse staatsrecht*. 16. vydání. Deventer: Kluwer, 2014, s. 1011.

¹⁴³ BORMAN, C. *Het Statuut voor het Koninkrijk*. Deventer: W. E. J. Tjeenk Willink 1998, s. 102.

¹⁴⁴ ROGIER, L. J. J. *Beginselen van Caribisch Staatsrecht*. 1. vydání. Den Haag: Boom Juridische Uitgevers, 2012, s. 157.

¹⁴⁵ Tamtéž, s. 156.

¹⁴⁶ PRONK, P. *Staatsinrichting van Aruba*. 2. vydání. Oranjestad: ProGraphics, 2003, s. 64.

¹⁴⁷ ROGIER, L. J. J. *Beginselen van Caribisch Staatsrecht*. 1. vydání. Den Haag: Boom Juridische Uitgevers, 2012, s. 154.

Ministerskou radu ovšem nelze zaměňovat s vládou. Vláda (*regering*) je totiž tvořena, jak demonstruje například článek 33 ústavy Curaçaa:

„Článek 33

*Vláda je tvořena Králem a ministry.*¹⁴⁸

2.2.4 Orgány soudní

Vzhledem k faktu, že jednotlivé země mají vlastní orgány moci výkonné i zákonodárné, je logické, že disponují i orgány soudní moci. U karibských zemí je soudní moc zastoupena dvojitým způsobem, a to jednak je svěřena soudům a dále zvláštním senátům (*bijzondere rechtscolleges*).

2.2.4.1 Společný soudní dvůr a soudy první instance

Karibské země mají dohromady jeden společný soudní orgán, kterým je Společný soudní dvůr Aruby, Curaçaa, Svatého Martina a Bonaire, Svatého Eustacha a Sáby (*Gemeenschappelijk Hof van Justitie van Aruba, Curaçao, Sint Maarten en van Bonaire, Sint Eustatius en Saba*), jež je upraven královským zákonem (*Rijkswet Gemeenschappelijk Hof van Justitie*).¹⁴⁹ Pod tento společný nadřízený soud pak spadají soudy první instance jednotlivých zemí (*Gerecht in eerste aanleg*).¹⁵⁰ Navzdory tomu, že ostrovy BES spadají pod oblast Nizozemska, bylo pro oblast organizace justice zvoleno jiné řešení.

Mezi soudy první instance, jakož i mezi společným soudem panuje takzvaná personální unie, jak stanoví článek 10 Zákona o Společném soudním dvoru, kdy členové tohoto soudu mohou působit zároveň i u soudu nižší instance.

Soudcem se může stát pouze osoba s nizozemským občanstvím, která získala příslušné právnické vzdělání, přičemž platí zásada neslučitelnosti funkcí, která je účelová ve shodě s konkretizací zásady spravedlivého procesu ohledně nezávislosti soudní moci. Zvláštností karibských zemí je pak to, že se tato neslučitelnost funkcí projevuje i v pokrevním příbuzenství až do třetího stupně, kterážto omezení je dáno skromným počtem obyvatel v oblasti.¹⁵¹

Soudci jsou jmenováni do funkce na doživotí, přičemž mohou po dosažení věku sedmdesáti let požádat o zproštění z funkce. Za určitých okolností mohou působit u soudů i přísedící, u kterých se neaplikuje ustanovení ohledně povinnosti právního vzdělání.

¹⁴⁸ Staatsregeling Curaçao. Přeložila Zuzana Hanelová.

¹⁴⁹ ELZINGA, D. J., DE LANGE, R., HOOGERS, H. G. *Handboek van het Nederlandse staatsrecht*. 16. vydání. Deventer: Kluwer, 2014, s. 1019.

¹⁵⁰ KORTMANN, C. A. J. M. *Constitutioneel recht*. 7. vydání. Deventer: Kluwer, 2012, s. 104.

¹⁵¹ ROGIER, L. J. J. *Beginselen van Caribisch Staatsrecht*. 1. vydání. Den Haag: Boom Juridische Uitgevers, 2012, s. 187.

Obdobně jako v případě společného soudu byla vybudována i organizace Společného státního zastupitelství (*Openbare Ministerie*), v rámci které spolupracují všechny ostrovy s výjimkou Aruby v rámci jedné soustavy.¹⁵²

2.2.4.2 Zvláštní senáty

Jedná se o zvláštní soudní senáty, které jsou oprávněny rozhodovat o některých otázkách v rámci své specializace a které působí jako nezávislé a nepolitické instance.¹⁵³ Takoveto společné senáty jsou dva, a to konkrétně Odvolací rada ve věcech daňových (*Raad van Beroep in Belastingzaken*) a Odvolací rada ve věcech veřejné služby (*Raad van beroep in ambtenarenzaken*).

Jak napovídá už její název, věnuje se Odvolací rada opravným prostředkům směřujícím proti rozhodnutím daňových orgánů, přičemž se jedná o orgán společný jak pro země, tak i pro ostrovy BES. Rada se skládá ze tří členů, v čele je její předseda. Toto obdobně platí i pro Odvolací radu ve věcech veřejné služby.¹⁵⁴

Na Arubě působí pak ještě třetí specializovaný senát, kterým je Odvolací senát ve věcech sociálního zabezpečení (*College van beroep in sociale zekerheidszaken*).

2.2.4.3 Ústavní soud Svatého Martina

Články 127 a 128 Ústavy Svatého Martina zakotvují existenci Ústavního soudu Svatého Martina (*Constitutioneel Hof van Sint Maarten*), podrobně pak upravuje Ústavní soud příslušný zákon. Jedná se o jedinečnou instituci tohoto charakteru v rámci celé karibské oblasti. Soud má tři členy, předsedu a místopředsedu, kteří jsou jmenováni do funkce na dobu deseti let.¹⁵⁵

Činnost soudu je omezena na předběžnou a výjimečně i následnou kontrolu legislativy. Podnět k následné kontrole být podán i ze strany Ombudsmana, a to až do šesti týdnů po vstoupení takového předpisu v účinnost.¹⁵⁶ V případě, že soud shledá nezákonnost právního předpisu s právním předpisem vyšší právní síly, prohlásí jej za nicotný.¹⁵⁷

2.2.5 Další významné orgány

Mimo orgánů dle takzvané rozdělené na základě takzvané *Trias Politica*, působí v zemích i jiné významné orgány s poradní, případně kontrolní funkcí, které se tedy nepodílí na klasickém

¹⁵² ELZINGA, D. J., DE LANGE, R., HOOGERS, H. G. *Handboek van het Nederlandse staatsrecht*. 16. vydání. Deventer: Kluwer, 2014, s. 1020.

¹⁵³ ROGIER, L. J. J. *Beginselen van Caribisch Staatsrecht*. 1. vydání. Den Haag: Boom Juridische Uitgevers, 2012, s. 190.

¹⁵⁴ Tamtéž, s. 190.

¹⁵⁵ ELZINGA, D. J., DE LANGE, R., HOOGERS, H. G. *Handboek van het Nederlandse staatsrecht*. 16. vydání. Deventer: Kluwer, 2014, s. 1018.

¹⁵⁶ ROGIER, L. J. J. *Beginselen van Caribisch Staatsrecht*. 1. vydání. Den Haag: Boom Juridische Uitgevers, 2012, s. 194.

¹⁵⁷ ELZINGA, D. J., DE LANGE, R., HOOGERS, H. G. *Handboek van het Nederlandse staatsrecht*. 16. vydání. Deventer: Kluwer, 2014, s. 1018.

systému rozdělení moci, ale jsou nicméně z určitého hlediska významné. Pro tyto orgány je mimo jiné typické, že nejsou za svou činnost odpovědné ministrům a ani nemohou být kontrolovány parlamenty jinak nežli změnou platné legislativy, která se těchto orgánů týká.¹⁵⁸

2.2.5.1 Poradní rada

V případě Poradní rady (*Raad van Advies*) se jedná o orgán, který zůstal zakotven v právní úpravě již od dob kolonialismu, navzdory značnému zúžení jeho funkcí a zavedením neslučitelnosti funkcí. Členové této rady jsou do funkce jmenováni příslušnými vládami zemí. Na Curaçau a Svatém Martinu je předsedou rady automaticky guvernér, v praxi bývá ovšem zastupován místopředsedou, který je za tímto účelem jmenován.¹⁵⁹ Na Arubě pak guvernér součástí této rady není.¹⁶⁰

Rada Aruby se skládá ze čtyř členů, rada Curaçaa a Svatého Martina minimálně z pěti, nepočítaje osobu Guvernéra, přičemž na Svatém Martinu může být povoláno do funkce až pět externích členů. Členové Rady Svatého Martina a Aruby jsou jmenováni do funkce na dobu sedmi let, členové rady Curaçaa na dobu pěti let, přičemž posledně jmenováni mohou být jmenováni do funkce, pouze pokud dosáhli věku 35 let. Pro všechny rady pak platí, že jejich členové pozbývají funkce toho dne, kdy dosáhnou věku 70 let.¹⁶¹

Funkce poradní rady spočívá především v podávání stanovisek k návrhům legislativy zemí a schvalování smluv, nicméně lze na základě zákona delegovat na radu i další pravomoci. Rada může poskytovat stanoviska jednak z vlastní iniciativy, jednak na základě žádosti parlamentu či vlády. Stanoviska se udělí na základě souhlasu prosté většiny všech členů.

2.2.5.2 Účetní dvory

Mezi další kontrolní orgány se řadí takzvané Účetní dvory (*Algemene Rekenkamers*) karibských ostrovů, jejichž cílem je kontrola účelnosti a zákonnosti výdajů a příjmů zemí, jak stanovují příslušné ústavy a konkrétní následné zákony (*Lansverordening Algemene Rekenkamer Aruba, Curaçao en Sint Maarten*).

Účetní dvory se skládají ze tří členů, kteří jsou do funkce jmenováni na jednotlivých ostrovech na různě dlouhou dobu, konkrétně na Svatém Martinu na sedm let, na Curaçau pět let a na Arubě se pak jedná o doživotní funkci, která je omezena dovršením 70 let věku, kterážto

¹⁵⁸ ROGIER, L. J. J. *Beginselen van Caribisch Staatsrecht*. 1. vydání. Den Haag: Boom Juridische Uitgevers, 2012, s. 174.

¹⁵⁹ ROGIER, L. J. J. *Beginselen van Caribisch Staatsrecht*. 1. vydání. Den Haag: Boom Juridische Uitgevers, 2012, s. 175.

¹⁶⁰ PRONK, P. *Staatsinrichting van Aruba*. 2. vydání. Oranjestad: ProGraphics, 2003, s.88.

¹⁶¹ ROGIER, L. J. J. *Beginselen van Caribisch Staatsrecht*. 1. vydání. Den Haag: Boom Juridische Uitgevers, 2012, s. 175.

věková hranice se aplikuje ve všech právních úpravách.¹⁶² Minimální věk pro možnost jmenování do funkce platný na Curaçau a Arubě je pak 30 let.

Pod působnost tohoto orgánu spadají všechny osoby, které nakládají s prostředky země, přičemž účetní dvůr může provádět kontroly ze svého podnětu v různých institucích, zejména v těch, které požívají podpory státu.¹⁶³

Mimo kontrolní pravomoci má Účetní dvůr i poradní pravomoc, kdy poskytuje návrhy, poznámky ohledně spravování financí a vydává doporučení ohledně možnosti zlepšení a zjednodušení takové správy. Takováto doporučení či návrh může směřovat i vůči guvernérovi nebo parlamentu, v případě, že se jedná o zájem země, tato činnost je přístupná veřejnosti a nejedná se o informace, které nepodléhají utajení.¹⁶⁴

Jednou ročně překládají účetní dvory guvernérovi zprávu (*verslag*) o své činnosti, která je následně podána i parlamentu země. Je přenecháno pak diskreci parlamentu učinit případné příslušné kroky v souvislosti s touto zprávou.

2.2.5.3 Sociálně-ekonomická rada

Dalším kontrolním orgánem, který zakotvují jednotlivé ústavy, aniž by jej ovšem zmiňovaly jednotlivě, je Sociálně-ekonomická rada (*Sociaal economische raad*). Tato výslovná úprava je pak přenechána v konkrétních zákonech o Sociálně-ekonomické radě (*Landsverordening Sociaal-Economische Raad*).

Tato rada se skládá na Arubě a Svatém Martinu vždy z devíti členů, na Curaçau pak z osmi, přičemž poměrná část členů je vždy z oblasti zaměstnavatelů, další ze zaměstnanců a část musí být nezávislá, v případě Curaçaa pak navíc dva členové Rady musí být jmenováni neziskovou organizací. Nadto platí omezení, podle kterého všichni členové rady musí mít bydliště na některém z ostrovů.

Výkon funkce nezávislého člena je pak neslučitelný s činností v rámci kteréhokoliv ministerstva, pro jakéhokoliv člena rady pak platí neslučitelnost funkce s pozicí v parlamentu, ministra nebo funkcí v Poradní radě.¹⁶⁵ Členové Sociálně-ekonomické rady bývají do funkce jmenováni na období dvou let, přičemž mohou být jmenováni i opakovaně.

¹⁶² PRONK, P. *Staatsinrichting van Aruba*. 2. vydání. Oranjestad: ProGraphics, 2003, s. 91.

¹⁶³ ROGIER, L. J. J. *Beginselen van Caribisch Staatsrecht*. 1. vydání. Den Haag: Boom Juridische Uitgevers, 2012, s. 179.

¹⁶⁴ ROGIER, R. J. J. *Beginselen van Caribisch Bestuursrecht*. 1. vydání. Den Haag: Boom Juridische Uitgevers, 2012, s. 179.

¹⁶⁵ ROGIER, L. J. J. *Beginselen van Caribisch Staatsrecht*. 1. vydání. Den Haag: Boom Juridische Uitgevers, 2012, s. 180.

Obecně spadá do pravomocí Sociálně-ekonomické rady podávat stanoviska vládě právě v rámci záležitostí sociálně-ekonomických, které jsou dostupná široké veřejnosti. Rada Aruby a Curaçaa podává takováto stanoviska i parlamentům.¹⁶⁶

2.2.5.4 Další kontrolní a poradní orgány

Mimo těchto orgánů vykonávají kontrolní funkci také nezávislé centrální banky, konkrétně Centrální Banka Aruby (*Centrale Bank van Aruba*) a Centrální Banka Curaçaa a Svatého Martina (*Centrale Bank van Curaçao en Sint Maarten*). Jedná se o nezávislé orgány s právní subjektivitou, jejichž úkolem je dohlížet na měnu, kurzy a jinou finanční činnost.¹⁶⁷ Za účelem kontroly a poskytování rad byl ustanoven i úřad Ombudsmana, který ovšem působí pouze na Curaçau a Svatém Martinu, kdy je tato instituce zakotvena v příslušných ústavách.

2.3 Zvláštní správní orgány Karibského Nizozemska

Jak už bylo výše zmíněno, na rozdíl od zbylých tří karibských ostrovů, nejedná se v případě ostrovů BES o samostatně země, ani jim není přiznán *status aparte*, který náležel Arubě mezi lety 1986 až 2010, nicméně i jim je v rámci jejich specifického charakteru přiznána určitá míra autonomie, jakož i možnost správy společné.¹⁶⁸

Ostrovky BES bývají nejčastěji označovány jakožto subjekty veřejného práva (*openbare lichamen*), nebo zvláštní obce (*bijzondere gemeenten*). Jsou součástí jedné ze země Nizozemského Království, přičemž tato země je strukturována jakožto decentralizované jednotné území.¹⁶⁹ Ústavním základem tohoto zařazení je článek 134 Ústavy Nizozemska (*Grondwet*)¹⁷⁰, který zakotvuje existenci takovýchto veřejných subjektů.

„Článek 134

2. Na základě zákona mohou být založeny a zrušeny subjekty veřejného práva v oblasti zaměstnanecké, profesní a další subjekty veřejného práva.
3. Zákon stanoví pravomoci a zkládání těchto subjektů veřejného práva, jejich organizaci, pravomoc jejich nejvyšších orgánů a veřejnost jejich zasedání. Zákon může na tyto orgány delegovat výkon určité činnosti.¹⁷¹

¹⁶⁶ PRONK, P. *Staatsinrichting van Aruba*. 2. vydání. Oranjestad: ProGraphics, 2003, s. 92.

¹⁶⁷ ROGIER, R. J. J. *Beginselen van Caribisch Bestuursrecht*. 1. vydání. Den Haag: Boom Juridische Uitgevers, 2012, s. 26.

¹⁶⁸ ROGIER, L. J. J. *Beginselen van Caribisch Staatsrecht*. 1. vydání. Den Haag: Boom Juridische Uitgevers, 2012, s. 57.

¹⁶⁹ Tamtéž, s. 69.

¹⁷⁰ HERINGA, A. W. *Staatsrecht*. 6. vydání. Den Haag: Boom Basics, 2014, s. 77.

¹⁷¹ Grondwet voor het Koninkrijk der Nederlanden van 24 augustus 1815, ve znění pozdějších předpisů.

Přeložila Zuzana Hanelová.

Ostrovky BES spadají tímto do kategorie právě těchto jiných subjektů veřejného práva, přičemž podrobnou úpravu ohledně jejich postavení upravuje Zákon o veřejných subjektech Bonaire, Svatém Eustachu a Sábě.¹⁷² Struktura a instituty tohoto zákona je vystaveny na základě Zákona o obcích (*Gemeentewet*), platného v Nizozemsku. Finanční úpravu vztahů mezi Nizozemskem a ostrovky BES pak upravuje Zákon o financích veřejných subjektů Bonaire, Svatého Eustachu a Sábu (*Wet financiën openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba*), který upravuje jednak finanční a daňový dohled prováděný Nizozemskem a tvorba rozpočtu.

BES ostrovky tak požívají díky tomuto dualismu povahy *sui generis* v rámci Nizozemského království, kdy se jedná zároveň o obec a zároveň o subjekt veřejného práva, přičemž přidělením tohoto statutu došlo k odchýlení se od dosud typické soustavy v decentralizovaném systému Nizozemského království.¹⁷³ BES ostrovky jsou zařazeny do nizozemské struktury podobně jako obce, nicméně s tím, že nejsou součástí žádné z 12 provincií, což znamená, že je vynechán jeden organizační mezistupeň.¹⁷⁴

Tento specifický charakter pak potvrzuje i článek 1, odst. 2 Statutu, podle kterého ačkoliv jsou BES ostrovky nedílnou součástí Nizozemska, může zde dojít k uplatnění jiných pravidel vzhledem k rozdílným ekonomickým a sociálním rozdílům, velké vzdálenosti evropské části od Nizozemska, jakož i k dalším demonstrativně vyjmenovaným typickým charakteristikám ostrova, kterými se odlišují od nadřazené správní jednotky, tj. Nizozemska.

Co se týče kontinuity právních předpisů v souvislosti s rozpadem Nizozemských Antil, byl přijat Recepční zákon (*Invoeringswet openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba*), na jehož základě byla přejata dosavadní legislativa Nizozemských Antil s tím, že bude v budoucnu nahrazena legislativou tvořenou Nizozemskem se zřetelem na výše Statutem stanovené pravidlo.¹⁷⁵ Mimoto došlo k přijetí i zákonů pozměňujícího charakteru, jejichž účelem je pak upravit dosavadní legislativu nizozemskou či nizozemsko-antilskou s ohledem na vznik ostrovů BES, jako je např. Volební zákon (*Kieswet*) a jiné. Varianta recepce se nakonec ukázala jako schůdnější ve srovnání s možností vytvoření nového právního řádu, jakým disponovala například Nizozemská východní Indie.¹⁷⁶

¹⁷² HERINGA, A. W. *Staatsrecht*. 6. vydání. Den Haag: Boom Basics, 2014, s. 77.

¹⁷³ KORTMANN, C. A. J. M. *Constitutioneel recht*. 7. vydání. Deventer: Kluwer, 2012, s. 105.

¹⁷⁴ ROGIER, L. J. J. *Beginselen van Caribisch Staatsrecht*. 1. vydání. Den Haag: Boom Juridische Uitgevers, 2012, s. 71.

¹⁷⁵ KORTMANN, C. A. J. M. *Constitutioneel recht*. 7. vydání. Deventer: Kluwer, 2012, s. 106.

¹⁷⁶ KUMMELING, H. R. B. M., SALEH, J. M. (Ed.) *Nieuwe verhoudingen in het Koninkrijk der Nederlanden*. Utrecht: Universiteit Utrecht: 2007, s. 17

2.3.1 Orgány ostrovů BES

2.3.1.1 Ostrovní rada

Ostrovní rada (*Eilandsraad*) je dle článku 6 Zákona o ostrovech BES orgánem, kterému přísluší reprezentovat ostrov navenek, přičemž rada Bonaire čítá členů devět oproti pěti členům na ostatních ostrovech. Systematicky se ovšem jedná o úpravu totožnou se Zákonem o obcích.¹⁷⁷ Radě předsedá hejtman (*gezaghebber*) a přísluší mu vést zasedání této rady, která bývají až na výjimky veřejně přístupná.

Článek 7 stejného zákona pak stanoví, že členem rady se může stát pouze osoba, která dosáhla věku 18 let, má trvalé bydliště na daném ostrově a má nizozemské občanství. Mandát členů Ostrovní rady činí čtyři roky a platí pravidla stanovená články 14 a 16, podle kterého je tato funkce neslučitelná s řadou dalších funkcí ve veřejné správě, moci výkonné, zákonodárné či soudní.

Volby do orgánu probíhají na základě principu poměrného zastoupení, kdy kandidáti jsou voliči vybíráni z kandidátek podaných příslušnými zaregistrovanými politickými stranami, která musí být za účelem úspěšné registrace do voleb podpořena podpisy alespoň deseti osob.¹⁷⁸

Stejně jako v Nizozemsku, i v rámci zvláštní obce se uplatní takzvaný dualistický systém správy, kdy mimo Ostrovní rady existuje ještě druhý orgán, přičemž jedním z úkolů rady je pak kontrolní funkce tohoto orgánu. Po vystoupení Nizozemských Antil došlo v rámci území ostrovů BES k posílení tohoto dualismu po nizozemském vzoru.¹⁷⁹

Ostrovní rada má dále pravomoc vydávat ostrovní nařízení (*verordening*) na základě článku 149 odst. 1 Zákona o ostrovech BES v záležitostech, které nejsou svěřeny do pravomoci hejtmanovi, popřípadě výkonné radě.

2.3.1.2 Výkonná rada

Výkonná rada (*Bestuurscollege*) je kolektivní orgán složený z hejtmana a radních, který je odpovědný Ostrovní radě dle článku 171 Zákona o ostrovech BES. Zasedání výkonné rady nejsou veřejná. Výkonná rada Bonaire má tři členy, na Sábě a Svatém Eustachu se pak skládá ze dvou členů a je jmenována Ostrovní radou.

Stejně jako u Ostrovní rady, i zde se uplatní pravidla ohledně neslučitelnosti funkcí dle článku 40 Zákona o ostrovech BES. Členové Rady nadto nesmí být pokrevní příbuzní, což je

¹⁷⁷ ROGIER, L. J. J. *Beginselen van Caribisch Staatsrecht*. 1. vydání. Den Haag: Boom Juridische Uitgevers, 2012, s. 75.

¹⁷⁸ KLIK, P. (Ed.) *Inleiding tot de Rechtswetenschap. Een inleiding tot het Caribisch-Nederlands recht*. 3. vydání. Den Haag: Boom Juridische Uitgevers, 2013, s. 72.

¹⁷⁹ ELZINGA, D. J., DE LANGE, R., HOOGERS, H. G. *Handboek van het Nederlandse staatsrecht*. 16. vydání. Deventer: Kluwer, 2014, s. 876.

omezení vycházející ze skromného počtu obyvatel na ostrově a z důvodu možného střetu zájmů a ovlivňování jejích členů.¹⁸⁰

Úkolem výkonné rady je zejména běžná správa, která zahrnuje mimo jiné provádění rozhodnutí Ostrovní rady, právní jednání v oblasti soukromého práva a podílet se na normotvorbě včetně možnost podání návrhu nařízení Ostrovní radě.

2.3.1.3 Hejtman

Osoba hejtmana (*gezaghebber*) je do funkce jmenována vládou Nizozemska na dobu šesti let. Toto se uskuteční na základě návrhu učiněném Zástupcem království (*Rijksvertegenwoordiger*), který doporučí osobu jmenovanou ad hoc stanovenou komisí s členy vybranými Ostrovní radou.¹⁸¹ Stejně tak odvolat hejtmana je oprávněna pouze nizozemská vláda, k jeho odvolání či zproštění funkce nelze použít instituci vyslovení nedůvěry.

Do funkce je možné jmenovat pouze osobu s nizozemskou národností a trvalým bydlištěm na ostrově, přičemž se aplikují běžná pravidla pro neslučitelnost funkce, stanovená článkem 103 Zákona o ostrovech BES a nadto i pravidlo, podle kterého hejtman nesmí být v čele více ostrovů nežli jednoho, což pro srovnání pro nizozemské obce neplatí, dle článku 64 Zákona o obcích.

Je to právě hejtman, kdo je nejvyšším řídicím orgánem, přičemž je za výkon své funkce odpovědný Zástupci království.¹⁸² Jak již výše zmíněno, je rovněž členem jak Ostrovní, tak i Výkonné rady, jejíž zasedání vede a svolává dle článků 63 a 64 Zákona o ostrovech BES.

Funkce hejtmana je takzvaná centrálně koordinační. Provádí dohled nad výkonem politických rozhodnutí a je rovněž zodpovědný za vyřizování stížností. Rovněž zastupuje ostrov ve vnějších vztazích a v těch vztazích, ve kterých má postavení právního subjektu podle předpisů soukromého práva. Hejtmanu je rovněž svěřena široká škála pravomocí v souvislosti s mimořádnými situacemi, obecným ohrožením a dohledem nad dodržováním veřejného pořádku.¹⁸³

Na základě článku 181 je hejtman oprávněn jmenovat úředníka (*politieambtenaar*), který jej jeho jménem může zastupovat při výkonu určitého okruhu záležitostí s výjimkou těch taxativně stanovených, které je oprávněn a povinen vykonávat hejtman pouze osobně.

¹⁸⁰ ROGIER, L. J. J. *Beginselen van Caribisch Staatsrecht*. 1. vydání. Den Haag: Boom Juridische Uitgevers, 2012, s. 81.

¹⁸¹ Tamtéž, s. 82.

¹⁸² ROGIER, L. J. J. *Beginselen van Caribisch Staatsrecht*. 1. vydání. Den Haag: Boom Juridische Uitgevers, 2012, s. 82.

¹⁸³ Tamtéž, s. 84.

2.3.1.4 Královský zástupce

Královský zástupce (*Rijksvertegenwoordiger*) je osobou, která spojuje evropské Nizozemsko a jednotlivé ostrovy. Tato funkce má jednak částečně nahrazovat chybějící článek provincie v rámci decentralizace země a zároveň vykonávat náležitý dohled nad výkonem správy, který je vzhledem ke geografickým podmínkám značně snížený.¹⁸⁴

Královský zástupce podává zprávu ohledně situace na ostrově nejméně jednou ročně, a to přímo nizozemské vládě dle článku 205 Zákona o ostrovech BES, kdy odpovídá za výkon této funkce příslušnému ministru, do jehož působnosti konkrétní záležitost spadá.

Královský zástupce, kterým se může stát pouze osoba s nizozemským občanstvím, je jmenován nizozemskou vládou na návrh ministra vnitra a královských záležitostí (*Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties*) do funkce na období šesti let, dle článků 187 a 188 Zákona o ostrovech BES. Tento návrh je předem konzultován s Výkonnými radami ostrovů, nicméně rozhodující slovo je na příslušné vládě. Uplatní se rovněž i ustanovení o neslučitelnosti funkce.

Královský zástupce je pouze jeden, a to pro celou karibskou oblast. Své sídlo má dle zákona na Bonaire, nicméně jeho kancelář má i svá detašovaná pracoviště zřízená na Bonaire, Sábě a Svatém Eustachu.¹⁸⁵

Práva a povinnosti Královského zástupce jsou vyjmenovány v článku 204 Zákona o ostrovech BES. Zástupce je především oprávněn k udělování souhlasu s legislativou, která má spojitost s finančními záležitostmi, za určitých okolností je rovněž oprávněn prohlásit nařízení za nicotné dle Zákona o obecném správním právu (*Algemene wet bestuursrecht*). Dále podporuje spolupráci mezi orgány královskými a orgány místní správy, předkládá nizozemské vládě rozhodnutí, která mají být prohlášena za nicotná a dohlíží na výkon dobré správy vůbec.¹⁸⁶

2.3.1.5 Kolegium finančního dozoru

Dozor v oblasti finanční správy provádí rovněž i kolegium finančního dozoru (*College financieel toezicht Bonaire, Sint Eustatius en Saba*). Kolegium má tři členy jmenované nizozemskou vládou a jejich účelem je kontrola návrhu rozpočtu ostrovů, kontrola závěrečného účtu, jakož i kontrola běžné správy s finanční tematikou.

2.3.1.6 Ombudsman

Článek 107 Zákona o ostrovech BES zakotvuje instituci ombudsmana či ombudsmanské komise (*Ombudsman, ombudscommissie*) s teritoriální působností pro oblast všech tří ostrovů. V obou

¹⁸⁴ Tamtéž, s. 85.

¹⁸⁵ ROGIER, L. J. J. *Beginselen van Caribisch Staatsrecht*. 1. vydání. Den Haag: Boom Juridische Uitgevers, 2012, s. 86.

¹⁸⁶ Tamtéž, s. 87.

případech se jedná o nezávislý orgán, který podává dvakrát ročně zprávu nizozemskému parlamentu o své činnosti, dle článku 113 Zákona o ostrovech BES.

Úkolem ombudsmana, či komise je především zabývat se mu zaslányými podněty, s pravomocí žádat vysvětlení od orgánu veřejné správy ohledně jeho jednání v konkrétní záležitosti.¹⁸⁷

¹⁸⁷

Tamtéž, s. 88.

Závěr

Ve své diplomové práci jsem se věnovala ústavnímu vývoji Nizozemských Antil, přičemž jsem se zaměřila zejména na období posledních změn v rámci jejich rozpadu ke dni 10. října 2010, z územního hlediska pak konkrétně na oblast šesti ostrovů, včetně Aruby, která nebyla součástí Antil již od roku 1986.

V první části své práce jsem se věnovala zejména charakteru Nizozemského království jako celku, přičemž lze dojít k závěru, že charakter tohoto státu je stejně jako v případě jiných státních celků, které v minulosti prošly procesem dekolonizace, povahy *sui generis* a že názory samotné odborné obce ohledně charakteru státu jsou v tomto případě značně diferenciované.

Na základě analýzy dostupné literatury a příslušných znaků tohoto státu se nicméně přikláním k většinovému názoru ohledně decentralizovaného unitárního státu s federativními prvky, u něhož není v budoucnu vyloučen posun ve federaci. Jednotlivé země disponují soustavou orgánů dle *Trias Politica*, mají vlastní dokument s charakterem Ústavy a vytváří vlastní legislativu. Nizozemské království navíc disponuje i Statutem, který je zastřešujícím právním dokumentem ústavní povahy, který zakotvuje právní povahu státu a jeho rozdělení na čtyři země, tj. Nizozemsko, Arubu, Curaçao a Svatého Martina.

K dovršení znaků federace bude zejména potřeba vyrovnat se s takzvaným současným demokratickým deficitem v oblasti sestavování, hlasování, jednání a přijímání rozhodnutí orgánů na královské úrovni, kde se tento nedostatek reprezentace a podílení se na správě společných záležitostí ze strany karibských států projevuje nejzásadnějším způsobem.

Posun k přeměně na typický unitární stát se jeví jako pravděpodobný v případě plného osamostatnění se všech karibských zemí a ostrovů BES. Nutno ovšem podotknout, že takovýto vývoj se jeví v současné situaci jako stěží předvídatelný vzhledem k rozdílným výsledkům jednotlivých všelidových hlasování, kdy se některé ostrovy vyjádřily pro těsnější spolupráci s Nizozemskem a některé naopak pro větší autonomii.

Navzdory deklaraci rovnocennosti zemí je přesto nutno konstatovat závěr, že země si rovné nejsou, což vyplývá ze zásadních rozdílů mezi Nizozemskem a zeměmi situovanými v Karibiku. Důkazem tohoto je například způsob, jakým jsou karibské země zastoupeny při rozhodování na královské úrovni. Z tohoto vyplývá i určitá paradoxní situace, kdy nizozemská jurisprudencí tvrdí, že se jedná o unitární stát s federálními prvky, na druhou stranu rovněž zdůrazňuje, že tyto federální prvky nejsou vlastně dostatečně federálními, když nezajišťují onu rovnost všech zemí v rámci svazku.

Na základě analýzy znaků Nizozemského království lze odmítnout teorii, že by se mohlo jednat o konfederaci, materiální či personální unii. Fakt, že Nizozemské království nenaplňuje

beze zbytku definici unitárního státu či federace, lze rovněž považovat za běžnou, neboť v současnosti existuje mnoho různých variací a modalit standardizovaných podob.

Ve věci složení orgánů Nizozemského království lze konstatovat, že jejich současné složení je nevyhovující a současné uspořádání neodpovídá požadavkům moderního demokratického státu. Do budoucna lze tedy doufat ve zlepšení současné situace a zavedení větší míry zapojení karibských zemí na fungování Nizozemského království.

Otázka občanství a volebního práva v rámci Nizozemského království je neustále tématem politického charakteru a lze tedy de lege ferenda očekávat změny v této oblasti.

Ve druhé části práce jsem se věnovala především analýze jednotlivých orgánů tří karibských zemí a analýzy orgánů ostrovů BES. Každá z karibských zemí disponuje vlastní ústavou, která je z hlediska právní síly podřízena Statutu, upravuje však zásadním způsobem ústavněprávní otázky jednotlivých zemí. Vzhledem k podobnostem nesou tyto ústavy mnoho shodných prvků.

Při srovnávání jednotlivých karibských zemí jsem došla k závěru, že jejich ústavy sice zakotvují jednotlivé instituty a orgány, které se zásadním způsobem neodlišují, co se týče pravomocí, ale spíše v oblasti délky mandátů a počtu členů orgánu. Největší rozdíly pak panují mezi Arubou a zbylými dvěma zeměmi, což je dáno tím, že Aruba jako jediná se odpojila z Antil již dříve a vytvořila si tak svou organizaci sama, bez provázanosti s ostatními ostrovy.

Každá ze zemí disponuje vlastním zákonodárným tělesem, vlastní vládou, výjimku pak představuje moc soudní, kde nadále funguje společný soudní orgán všech šesti karibských ostrovů. Zvláštností je bezesporu i Ústavní soud Svatého Martina, kterýžto orgán nemá v rámci karibských zemí obdoby. Mimoto existuje i řada dalších orgánů, které mají zásadní vliv na chod země s územní působností pouze v rámci konkrétní země. Hlavou každé země je i nadále Král, kterého zastupuje osoba guvernéra.

Ostrovům BES pak mají jedinečné postavení v rámci Nizozemského království. Na základě provedených všelidových hlasování se země rozhodly pro posílenou spolupráci s Nizozemskem. Za tímto účelem byla vytvořena konstrukce zvláštní pozice *sui generis*, kdy se jedná jednak o subjekty veřejného práva a jednak decentralizované správní oblasti obcí, což se projevuje i v ústavním uspořádání země. Struktura BES se má do budoucna co nejvíce přiblížit strukturální organizaci nizozemských obcí, kdy chybějící stupeň decentralizaci, který v Nizozemsku představují provincie, je na ostrovech BES nahrazen osobou Královského zástupce, který propojuje ostrovy s evropskou částí.

Legislativa, která byla recipována, je postupně nahrazována nizozemskou, nicméně se uplatní zásada stanovená Statutem ohledně zvláštnosti území a s tím stanovené rozdíly oproti

zásadám uplatněných v oblasti Nizozemska, například omezení možnost výkonu funkce pokrevních příbuzných v rámci některých orgánů.

I poté, co došlo k rozpadu Nizozemských Antil, a jednotlivé ostrovy získaly rozdílné statuty, přetrvává nicméně i nadále v karibské oblasti spolupráce a dokonce i společné orgány všech karibských ostrovů, jakým je například Společný soud pro Arubu, Curaçao, Svatého Martina a Bonaire, Svatého Eustacha a Sábů.

Další vývoj v rámci karibské oblasti lze očekávat až po delší době na základě hospodářských výsledků jednotlivých oblastí, tj. zda se prosperující variantou ukáže existence v rámci Nizozemska, nebo naopak větší autonomie a osamostatnění. De lege ferenda lze tedy uvažovat o tom, že se buď všechny ostrovy stanou přímou součástí Nizozemska anebo všechny postupně získají statut země. Ovšem vzhledem ke kolonizační minulosti a nepřetržitému vyčleňování Aruby již od roku 1986 se jeví jako realističtější varianta první.

Oficiálně tedy došlo v roce 2010 k definitivnímu rozpadu Nizozemských Antil, nicméně lze konstatovat, že tento proces započal již v roce 1986, kdy Aruba získala postavení rovné s Nizozemskými Antilami. Na základě jejího vzoru získaly shodné postavení další dva ostrovy. Zbylé tři ostrovy vytvořily následně nový obvod, nesoucí název Karibské Nizozemsko, nicméně těmto není dán statut země a spadá přímo pod jednu ze zemí, Nizozemsko. Všechny tyto změny byly provedeny v souladu s referendy, která proběhly na každém ostrově zvlášť.

Seznam použitých zdrojů

Publikace a vědecké články

BLAHOŽ, Josef, BALAŽ, Vladimír, KLÍMA, Karel. *Srovnávací ústavní právo*. 3. vydání. Praha: ASPI, 2007, 511 s. ISBN 9788073573126.

BORMAN, C. *Het Statuut voor het Koninkrijk*. Deventer: W. E. J. Tjeenk Willink 1998, 217 s. ISBN 9027145113.

BROEKHUISJE, Irene, L. A. *De gelijkwaardigheid van landen in het Koninkrijk de Nederlanden. Realiteit of perceptie?* Nijmegen: Wolf Legal Publishers, 2012, 304 s. ISBN 9789058508713.

CHORUS, Jeroen. GERVER, Piet-Hein, HONDIUS, Ewoud. *Introduction to Dutch Law*. 4. vydání. Alpen aan den Rijn: Kluwer Law International, 2006, 568 s. ISBN 9789041125071.

CHORUS, J. M. J. & kol. *Introduction to Dutch Law for foreign lawyers*. 2. vydání. Deventer: Kluwer, 1993, 483 s. ISBN 9789065445612

CRAENEN, G. *Het Staatsrecht van de Landen in de Europese Gemeenschappen*. 4. vydání. Deventer: Kluwer, 1993, 797 s. ISBN 9026824521.

CROES, Antonito Gordiano. *De herdefiniëring van het Koninkrijk*. Nijmegen: Wolf Legal Publishers, 2006, 511 s. ISBN 789058501738.

DOEHRING, Karl. *Allgemeine Staatslehre. Eine systematische Darstellung*. 3. vydání. Heidelberg: C. F. Müller, 2004, 258 s. ISBN 9783811490086.

ELZINGA, D. J., DE LANGE, R. *Handboek van het nederlandse staatsrecht*. 15. vydání. Deventer: Kluwer, 2006, 1073 s. ISBN 9013033512.

ELZINGA, D. J., DE LANGE, R, HOOGERS, H. G. *Handboek van het Nederlandse staatsrecht*. 16. vydání. Deventer: Kluwer, 2014, 1159 s. ISBN 9789013126464.

GROSPICĚ, Jiří. Federalismus-federace-konfederace. *Mezinárodní vztahy*, 1992, roč. 27, č. 3. s. 70-80.

HERINGA, A. W. *Staatsrecht*. 6. vydání. Den Haag: Boom Basics, 2014, 192 s. ISBN 9789089749765.

HILLENBRINK, Steven. *Political decolonization and self determination: the case of the Netherlands Antillen and Aruba*. Leiden: Rijksuniversiteit Leiden, 2007, 377 s. ISBN 9789090214702.

HOMOLOVÁ, Eva. *Proměny federalismu v současné Evropě – případová studie Španělska*. Diplomová práce. Brno: Masarykova univerzita, 2009, 93 s.

HOOGERS, H. G. & kol. *Grondwet. Tekst en commentaar*. 4. vydání. Deventer: Wolters Kluwer, 2015, 383 s. ISBN 9789013121063.

- HOOGERS, H. G., NAP, N. M. Het Statuut, de Grondwet en het internationale recht. In *50 Statuut voor het koninkrijk der Nederlanden*. Rotterdam: Erasmus Universiteit Rotterdam, 2004, 178 s.
- JELLINEK, Georg. *Allgemeine Staatslehre*. 3. vydání. Darmstadt: Wissenschaftliche Buchgesellschaft, 1960, 837 s. ISBN 9783642506260.
- KLIK, P. (Ed.) *Inleiding tot de Rechtswetenschap. Een inleiding tot het Caribisch-Nederlands recht*. 3. vydání. Den Haag: Boom Juridische Uitgevers, 2013, 259 s. ISBN 9789089748515.
- KLÍMA, Karel. *Teorie veřejné moci (vládnutí)*. Praha: ASPI Publishing, 2003, 424 s. ISBN 9788073571795.
- KLÍMA, Karel. *Ústavní právo*. 3. vydání, Plzeň: Aleš Čeněk, 2006, 768 s. ISBN 8073800004.
- KNAUFF, Matthoas. SCHÖBENER, Burkhard. *Allgemeine Staatslehre*. 2. vydání. München: C. H. Beck, 2013, 338 s. ISBN 9783406638961.
- KORTMANN, C. A. J. M. *Constitutioneel recht*. 7. vydání. Deventer: Kluwer, 2012, 624 s. ISBN 9789013078008.
- KUMMELING, H. R. B. M., SALEH, J. M. (Ed.) *Nieuwe verhoudingen in het Koninkrijk der Nederlanden*. Utrecht: Universiteit Utrecht: 2007, 196 s. ISBN 9789081063630.
- MINCKE, Wolfgang. *Einführung in das niederländische Recht*. 1. vydání. München: C. H. Beck München, 2002, 266 s. ISBN 3406483909.
- OOSTINDIE, Gert. KLINKERS, Inge. *Decolonising the Carribean. Dutch Policies in a Comparative Perspective*. Amsterdam: Amsterdam University Press, 2003, 292 s. ISBN 9789053566541.
- OOSTINDIE, Gert. KLINKERS, Inge. *Gedeeld Koninkrijk : De ontmanteling van de Nederlandse Antillen en de vernieuwing van de trans-Atlantische relaties*. 1. vydání. Amsterdam: Amsterdam University Press, 2011, 352 s. ISBN 9789089643919.
- OOSTINDIE, Gert. *Postcolonial Netherlands. Sixty-five years of forgetting, commemorating, silencing*. 1. vydání. Amsterdam: Amsterdam University Press, 2011, 288 s. ISBN 9789089643537.
- PRAKKE, Lucas. KORTMANN, Constantijn. (Ed.) *Constitutional Law of 15 EU Member States. The Kingdom of the Netherlands*. 1. vydání, Deventer: Kluwer, 2004, 1004 s. ISBN 9041124330.
- PRONK, P. *Staatsinrichting van Aruba*. 2. vydání. Oranjestad: ProGraphics, 2003, 205 s. ISBN 999049214X.
- RIJPKEMA, Peter. *De arubaanse rechtsstaat als institutioneel netwerk*. Den Haag: 2012, Boom Juridische Uitgevers, 50 s. ISBN 9789089747167.
- ROGIER, L. J. J. *Beginselen van Caribisch Staatsrecht*. 1. vydání. Den Haag: Boom Juridische Uitgevers, 2012, 270 s. ISBN 9789089746931.
- ROGIER, R. J. J. *Beginselen van Caribisch Bestuursrecht*. 1. vydání. Den Haag: Boom Juridische Uitgevers, 2012, 182 s. ISBN 9789089746948.

- ROSHEUVEL, Dennis A. *De toekomst van de Nederlandse Antillen in de staatsrechterlijke verhouding. Een verkenning voor de constitutionele agenda van de 21-ste eeuw*. Disertační práce. Universiteit Leiden: 2005, 349 s.
- SALEH, J. M. *Constitutionele en rechtsstatelijke verhoudingen in de landen van het Koninkrijk, in het bijzonder in de Caribische delen van het Koninkrijk*. Nijmegen: Wolf Legal Publishers, 2011, 34 s. ISBN 9789058507228.
- VAN ALLER, H. B. *Van kolonie tot koninkrijksdeel : de staatkundige geschiedenis van de Nederlandse Antillen en Aruba van 1634 tot 1994*. 1. vydání. Groningen: Wolters Noordhoff bv Groningen:1994, 631 s. ISBN 9001045901.
- VAN BOGAERT, V. R. R., DO NASCIMENTO, R. R. Santos. *Inleiding in het Arubaans staats- en bestuursrecht*. Aruba: University van Aruba, 2013, 109 s.
- VAN DER WOUDE, W. *Wetgeving in der ontmantelde Nederlandse Antillen. Regelmaat*. 2007, č. 6, s. 261-268.
- VAN DETH, Jan W. VIS, Jan C. P. M. *Regeren in Nederland. Het politieke en bestuurlijke bestel in vergelijkend perspectief*. 3. vydání. Assen: Van Gorcum, 2006, 332 s. ISBN 9789023240365.
- VAN HELSDINGEN, W. H. *Het Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden: wordingsgeschiedenis, commentaar en praktijk*. s-Gravenhage: Staatsdrukkerij- en uitgeverijbedrijf, 1957, 659 s.
- VAN RIJN, A. B. *Staatsrecht van de Nederlandse Antillen*. 1. vydání. Deventer: W. E. J. Tjeenk Willink. 1999, 436 s. ISBN 9789027150615.
- VAN ROMONDT, Alice & kol. (Ed.). *Gedenkboek 50 jaar statuut : een Koninkrijksbundel*. 1. vydání Zutphen: Walburg Pers, 2005, 432 s. ISBN 9057304171.

Internetové zdroje

SOCHOREK, Radim. *Jaký je rozdíl mezi mezi Nizozemím, Nizozemskem a Holandskem?* [online]. 28. ledna 2006 [cit. 1. února 2016]. Dostupné na

<<http://www.sochorek.cz/cz/pr/blog/1138443789-jaky-je-rozdil-mezi-nizozemim-nizozemskem-a-holandskem.htm>>.

BIJKERK, M. *Het Koninkrijk der Nederlanden ist een federatie* [online], Den Haag, 2005. [cit. 1. února 2016]. Dostupné na <<http://www.arcoarib.com/knowledge-center/document/tar-artikel-het-koninkrijk-der-nederlanden-is-een-federatie/>>.

Právní předpisy

Grondwet voor het Koninkrijk der Nederlanden van 24 augustus 1815, ve znění pozdějších předpisů

Kiesverordening van Aruba, ve znění pozdějších předpisů

Kiesreglement van de Nederlandse Antillen, ve znění pozdějších předpisů

Kiesverordening van Sint Maarten, ve znění pozdějších předpisů

Lansverordening Algemene Rekenkamer Aruba, Curaçao en Sint Maarten, ve znění pozdějších předpisů

Landsverordening Sociaal-Economische Raad, ve znění pozdějších předpisů

Reglement van Orde voor de Ministerraad, ve znění pozdějších předpisů

Reglement voor de Gouverneur van Aruba, ve znění pozdějších předpisů

Reglement voor de Gouverneur van Curaçao, ve znění pozdějších předpisů

Reglement voor de Gouverneur van Sint Maarten, ve znění pozdějších předpisů

Rijkswet van 7 juli 2010, Gemeenschappelijk Hof van Justitie, ve znění pozdějších předpisů

Rijkswet van 19 december 1984 op het Nederlanderschap en het ingezetenschap, ve znění pozdějších předpisů

Rozhodnutí Rady 2001/822/ES ze dne 27. listopadu 2001 o přidružení zámořských zemí a území k Evropskému společenství, ve znění pozdějších předpisů

Smlouva o Evropské Unii, ve znění pozdějších předpisů

Smlouva o fungování Evropské Unie, ve znění pozdějších předpisů

Staatsregeling van Aruba, ve znění pozdějších předpisů

Staatsregeling van Bonaire, ve znění pozdějších předpisů

Staatsregeling van Curaçao, ve znění pozdějších předpisů

Staatsregeling van de Nederlandse Antillen, ve znění pozdějších předpisů

Wet van 28 October 1954, Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden, ve znění pozdějších předpisů

Wet van 28 september 1989, Kieswet, ve znění pozdějších předpisů

Wet van 14 februari 1992, Gemeentewet, ve znění pozdějších předpisů

Wet van 4 juni 1992, Algemene wet bestuursrecht, ve znění pozdějších předpisů

Wet van 17 mei 2010, Invoeringswet openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba, ve znění pozdějších předpisů

Wet van 17 mei 2010, Wet financiën openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba, ve znění pozdějších předpisů

Wet van 17 mei 2010, Wet openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba, ve znění
pozdějších předpisů

Souhrn

Tato práce je zaměřena na ústavní vývoj v oblasti Nizozemských Antil se zaměřením na průběh posledního století a zejména pak na ústavní změny proběhlé v roce 2010. Jako výzkumnou otázku jsem si pak kladla zejména vztah mezi Nizozemským královstvím a jednotlivými ostrovními celky, založené zejména na analýze základních ústavních dokumentů Nizozemského království.

V první části práce jsem se věnovala především povaze Nizozemského království jako celku, která je dána zejména Statutem Království, což je dokument přijatý v polovině dvacátého století, který působí dodnes jako základní konstituční dokument.

V druhé části práce jsou pak rozebrány jednotlivé ústavní orgány příslušných celků, kde se projevují odlišnosti jednak mezi jednotlivými zeměmi navzájem, tak i vůči ostrovům, které se staly součástí správní oblasti.

Hlavním cílem práce bylo objasnit vztah mezi Nizozemským královstvím a jednotlivými částmi, potažmo Nizozemskem, a karibskými částmi, jakož i vyjasnění charakteru Nizozemského království na základě vztahů mezi jednotlivými zeměmi, které jsou jeho součástí, jakož i vymezení od států s podobnou úpravou a uspořádáním.

Závěrem lze konstatovat, že uspořádání Nizozemského království ve své současné podobě je zcela unikátní a je výsledkem historického vývoje, kdy se dekolonizační procesy projevily i ústavněprávní rovině, a z tohoto důvodu se projevuje i demokratický deficit, který nebyl dosud zcela odstraněn.

Summary

This thesis deals with the constitutional evolution in the area of the Netherlands Antilles and it focuses on the development during the last century and the last changes carried out in 2010. My hypothesis was to clear the issues regarding the relations within the Kingdom of Netherlands and its parts, based on the analysis of the constitutional documents.

The first part of the thesis is devoted to the Kingdom as a whole and its character that is defined by the Statute of the Kingdom. It is a document that was accepted in the middle of the 20 century and it serves till now as a ground constitutional act.

The second part deals then with the specific constitutional bodies of the parts that are significantly different within the parts themselves but also compared to those islands that are currently part of the administrative bodies.

The main aim of the thesis was to clarify the relations between the Kingdom of Netherlands and its parts, respectively the Netherlands and those parts situated in the Caribic area, as well as the character of the Kingdom of the Netherlands based on its system and relations within parts in question. It was also compared to states with similar division.

To sum it up, the Kingdom of Netherlands is currently a unique system that came to being as a result of the historical development whereby the decolonisation process influences also the constitutional issues. Therefore it deals also with the democratic deficit that has not been satisfactory resolved yet.

Klíčová slova

Ústavní právo, Nizozemské království, ústavní orgány, Nizozemské Antily, dekolonizace, ústavní srovnávací právo, správní orgán

Key words

Constitutional law, The Kingdom of the Netherlands, constitutional bodies, The Netherlands Antilles, decolonisation, constitutional comparative law, administrative body